

Møte tysdag den 12. februar 2008 kl. 18.58

President: Sigvald Oppebøen Hansen

Dagsorden (nr. 16):

1. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 mv. (skjerpene og formildende omstendigheter, folkemord, rikets selvstendighet, terrorhandlinger, ro, orden og sikkerhet, og offentlig myndighet)
(Innst. O. nr. 29 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008))
2. Referat

Sak nr. 1

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 mv. (skjerpene og formildende omstendigheter, folkemord, rikets selvstendighet, terrorhandlinger, ro, orden og sikkerhet, og offentlig myndighet) (Innst. O. nr. 29 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008))

Presidenten: Etter ønske frå justiskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir avgrensa til 65 minutt, og at taletida blir fordelt slik:

Arbeidarpartiet 20 minutt, Framstegspartiet 15 minutt, Høgre 10 minutt, Sosialistisk Venstreparti 5 minutt, Kristeleg Folkeparti 5 minutt, Senterpartiet 5 minutt og Venstre 5 minutt.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve høve til replikkordskifte på inntil tre replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare foreslår presidenten at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [18:59:44] (komiteens leder og ordfører for saken): Vedtakene som gjøres av Odelstinget i dag, innebærer at vi nærmer oss slutten på et 30 år langt arbeid med å få på plass en ny og mer moderne straffelov. Initiativet ble tatt i kriminalmeldingen som daværende justisminister Inger Louise Valle la fram i 1978. Den alminnelige delen av ny straffelov ble vedtatt av Stortinget i 2005, og dette er den første av to delproposisjoner om spesiell del av straffeloven.

Straffeloven speiler på mange måter samfunnsutviklingen. Det ser vi tydeligst gjennom de to nye kapitlene i den nye straffeloven som Odelstinget vedtar i dag, om folkemord og terror. Der straffeloven av 1902 var preget av sin tidsalder, med kald krig og tradisjonelle militære trusler, har trusselbildet endret seg og er mer knyttet til faren for terror og brutale overgrep mot sivilbefolkningen fra ulike grupperinger.

Etter jødeforfølgelsene under annen verdenskrig vedtok FN en folkemordkonvensjon der folkemord erklæres

å være en forbrytelse etter folkeretten, enten den er begått i fredstid eller i krigstid. Norge ratifiserte denne i 1949 og har siden sluttet seg til en rekke traktater og konvensjoner som omfatter folkemord. Også disse internasjonale forpliktelsene gjør det påkrevd å fornye straffeloven.

Det er derfor svært viktige vedtak som gjøres i dag. De nye straffelovbestemmelsene beskytter grunnleggende verdier, som vern mot forbrytelser mot menneskeheten, vern om Norge som en fri og selvstendig nasjon og vern mot terrorhandlinger.

Derfor er jeg også glad for at komiteen i så stor grad slutter opp om lovforslaget fra Regjeringen. På noen punkter er det divergerende syn, men i det store og hele er det konsensus om de nye straffelovbestemmelsene og om at Norge nå skal få på plass regler som oppfyller våre internasjonale forpliktelser på viktige områder.

Hanna Arendt advarte etter holocaust om at hvis folkemord er en aktuell mulighet i fremtiden, vil ikke noe folk på jorden kunne vite seg sikker på sin fortsatte eksistens uten hjelp og beskyttelse av en internasjonal lov.

Kapittel 16 om krigsforbrytelser, folkemord og forbrytelser mot menneskeheten bygger et vern om grunnleggende humane verdier, på tvers av kulturer, landegrensener, religion eller etnisitet.

Det 20. århundre har vært vitne til historiens groveste folkemord. Jødeforfølgelsen har jeg nevnt. I Kambodsja ble 2–3 millioner mennesker drept av Røde Khmer-regimet. Bødlene var gjerne unger ned i 11–12 årsalderen. I Rwanda ble om lag en million tutsier og moderate hutuer drept – de fleste i løpet av 100 dager i 1994. Massakren av 8 000 gutter og menn i Srebrenica under krigen i Bosnia i 1995 er det første rettslig anerkjente folkemordet på europeisk jord siden annen verdenskrig. Dette er så grove forbrytelser at verdenssamfunnet har gjort det til en fellesoppgave å sørge for at gjerningsmenn blir forfulgt dersom ikke den enkelte stat selv gjør det.

Den direkte foranledningen til de nye straffebestemmelsene vi skal vedta i dag, er Norges ratifisering av Romatraktaten, som førte til opprettelsen av den internasjonale straffedomstolen. I vedtektene slås det fast at det i utgangspunktet er statene selv som skal straffeforfølge disse alvorlige forbrytelsene. Bare der den aktuelle staten ikke kan eller vil, skal den internasjonale straffedomstolen behandle saken.

Komiteen er derfor klar på at norsk straffelovgivning bør gjøre det mulig for norske domstoler å straffedømme for de samme forbrytelsene som den internasjonale straffedomstolen kan pådømme. På denne måten hindrer vi at Norge blir en fristat for krigsforbrytelser, folkemord og forbrytelser mot menneskeheten. Disse forbrytelsenes alvorlighetsgrad avspeiles ikke minst ved at de groveste av dem skal kunne straffes med fengsel i inntil 30 år.

Komiteen gir også sin støtte til at de nye bestemmelsene skal kunne benyttes på allerede foretatte handlinger, med de avgrensningene og kravene til vilkår som må være oppfylt, og som er lagt til grunn i Regjeringens innstilling til Stortinget. Komiteen anser dermed at utforming av lovbudene ikke er i strid med Grunnloven § 97.

Forslaget om tilbakevirkende kraft har også en bred

støtte blant høringsinstansene. Både Røde Kors og Helsingforskomiteen var blant dem som mente at de nye straffebestemmelsene burde få tilbakevirkende kraft, og jeg er glad for at Regjeringen har fulgt opp dette.

Flertallet i komiteen støtter også Regjeringen i at bestemmelsene i § 91 og § 96 utformes slik at handlinger som anses som folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser, ikke foreldes dersom de har en strafferamme på 15 år eller mer.

Til slutt gir vi vår tilslutning til at det haster å få disse bestemmelsene på plass snarest mulig, og at de derfor skal tre i kraft straks.

I boka «En bedre dag i morgen» beskriver den tidligere barnesoldaten Ishmael Beah livet som barnesoldat i Sierra Leone. 300 000 barnesoldater deltar nå aktivt i mer enn 50 konflikter verden over. Ishmael beskriver hvordan han og noen venner er på vei hjem fra en talentkonkurranse da han finner landsbyen sin ødelagt av opprørere og familien drevet på flukt. 12 år gammel begynner han å drive rundt i landet, 13 år gammel tas han opp i hæren. Barnesoldatene er hele tiden dopet ned med forskjellige narkotiske stoffer. Mat og forsyninger skaffes til veie ved å angripe landsbyer og slakte ned sivile med en usedvanlig brutalitet. Som Ishmael selv skriver:

«Jeg skjøt dem i føttene og så dem lide en hel dag før jeg endelig skjøt dem i hodet så de skulle slutte å gråte. Før jeg skjøt hver enkelt, så jeg på ham og så hvordan øynene hans gav opp håpet og stivnet før jeg trakk av. De triste øynene irriterte meg.»

Men i motsetning til for mange andre barnesoldater tar livet til Ishmael en ny vending: Som femtenåring blir han plukket opp av UNICEF, som sender han til rehabilitering. Slik blir vi kjent med en virkelighet som for oss er brutal og uvirkelig, men som understreker viktigheten av at Norge går foran i kampen mot bruk av barnesoldater.

Etter Roma-vedtektene og folkerettslig sedvane er det i dag en aldersgrense på 15 år for å kunne rekruttere og bruke barnesoldater. Norge har imidlertid tatt til orde for at grensen burde være 18 år. Når vi i dag gjør det til en krigsforbrytelse å rekruttere og bruke barn under 18 år til væpnede styrker, vil Norge være blant de aller første landene i verden som vedtar en slik aldersgrense. Med dette vil Norge ytterligere bidra til å utvikle folkeretten på dette området.

Da tvillingtårnene falt i New York 11. september 2001, markerte det starten på det som senere har blitt kalt «krigen mot terror». Mitt besøk hos FN tidligere i høst tydeliggjorde i hvor stor grad dette preger den internasjonale agendaen, og Norge har påtatt seg en rekke internasjonale forpliktelser. Det nye kapitlet i straffeloven inneholder strengere og mer spesialiserte straffebestemmelser mot terrorvirksomhet enn i dag.

I likhet med det økende internasjonale fokuset på det nye trusselbildet har også rettsutviklingen i Norge gått i retning av en mer utvidet metodebruk, en mer omfattende kriminalisering og mot strengere strafferamme. Samtidig er det viktig at denne rettsutviklingen ikke begrenser de rettighetene den har til hensikt å beskytte – som ytringsfriheten.

Derfor er jeg glad for at justisministeren signaliserer at han nå vil nedsette Metodeutvalget for å etterprøve bruken av metoder og for å sikre at rettssikkerheten er godt nok ivarettatt med dagens regelverk.

Norsk straffelovgivning inneholder i dag ikke alminnelige bestemmelser om hvilke forhold det skal legges vekt på ved utmåling av straff. Komiteen ønsker å lovfeste skjerpene og formildende omstendigheter i straffutmålingen og slik gjøre straffeloven mer informativ og tilgjengelig.

Jeg er glad for at et flertall i komiteen, bestående av Arbeiderpartiet, SV og Høyre, løfter fram hatkriminalitet som en skjerpene omstendighet. Hatkriminaliteten kjennetegnes ved at en straffbar handling ikke er motivert av noe situasjonsbestemt, men derimot angriper menneskets rett til å bli behandlet likt, uavhengig av overbevisning, utseende, opprinnelse eller seksuelle preferanser. Volden skaper frykt og ikke minst begrensninger i livsutfoldelsen, ikke bare hos dem som er rammet, men hos alle som tilhører den samme gruppen. Det er disse straffbare handlingene flertallet i komiteen her klart sier at det må reageres strengt mot.

Historien er full av eksempler på hvor alvorlige utfall hendelser som har sin opprinnelse i hatkriminalitet, kan få. Jødeforfølgelsen, Ku Klux Klans virksomhet eller etnisk rensing er noen eksempler på folkemord og krigsforbrytelser som opprinnelig var hatmotivert. Derfor er jeg sterkt uenig med Fremskrittspartiet når de i sin særmerknad uttaler at hatmotiv ikke skal være skjerpene. Fremskrittspartiets påstand om at de fleste demokratiske rettsstater finner slike forhold irrelevant, er heller ikke riktig. Tvert imot foreligger det flere folkerettslige instrumenter som pålegger statene å gi utsatte minoriteter et vern, og hatmotivasjonen er ansett som straffeskjerpene i de fleste land i den vestlige verden, inkludert USA og Canada.

Jeg har lyst til å takke komiteen for godt samarbeid i denne viktige saken. Komiteen har arbeidet grundig og ikke minst hurtig, slik at bestemmelsene om folkemord skal kunne tre i kraft så raskt som mulig.

Stadig flere av konfliktene i verden blir utkjempet mellom opprørsgrupper. Vold og overgrep mot kvinner og barn blir satt i system og stadig oftere brukt som våpen. Slike overgrep er ikke bare et anliggende for hver enkelt stat. Som et lite land har vi selv behov for en sterk internasjonal rettsorden – men kanskje aller viktigst: Vi har et betydelig ansvar for å bruke vår kompetanse og våre ressurser til å styrke rettssikkerheten til sivile i konfliktområder og å styrke folkerettens stilling i verdenssamfunnet.

Saken vi behandler i dag, må ses som en liten, men like fullt viktig del av dette store bildet.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [19:09:58]: Det hersker ingen tvil om at den proposisjonen som Odelstinget i dag skal behandle, er svært viktig. Den er en viktig fortsettelse av en del av det arbeidet Stortinget tidligere har gjort, og som bl.a. den forrige justiskomiteen var med på i forhold til det som skjedde når det gjaldt terror og terrorbehandling etter 11. september 2001. Den er også en videreoppfølging av det vi gjorde

da vi behandlet den generelle delen av straffeloven våren 2005.

Noe av det aller viktigste er selvfølgelig at Norge også får et regelverk og et lovverk som langt på vei er identisk med det en del andre land har, slik at man unngår at Norge i noen sammenhenger framstår som en frihavn for en type kriminalitet som kanskje er den aller verste. I så måte skal vi gi honnør til statsråden for det arbeidet han har gjort med å få dette fram. Samtidig må det være lov å si at det ikke akkurat er noen overraskelse at Norge ikke har hatt lovhjemler som har dekket dette – det er jo et tema som har vært diskutert mer enn én gang. Jeg synes det er bra at vi nå endelig får det på plass. Det som gjenstår, er selvfølgelig å få det sanksjonert og vedtatt.

Et land uten et lovregime mot folkemord og terror spesifikt er et land som mangler noe. Selv om vi har andre paragrafer som kan brukes, er det helt nødvendig at vi får det på plass på grunn av totaliteten. Samtidig er det litt overraskende å se at Regjeringen har valgt en modell hvor man deler opp i alminnelig terror og grov terror med forskjellige strafferammer. Jeg registrerer at Regjeringen har hatt en begrunnelse for det, men jeg synes jo at et begrep som «alminnelig terror» er litt sært å høre på og litt suspekt å lese om. Hvis man alminneliggjør begrepet «terror», synes noen av oss at det blir litt mystisk. Fremskrittspartiet har en annen tilnærming til dette. Vi ønsker at terror skal straffes gjennomgående innenfor den samme paragrafen, og vi ønsker ikke å ha den todelingen som Regjeringen har lagt opp til. Det vil jeg selvfølgelig ta opp som et forslag på slutten.

Et annet moment som jeg også synes er interessant i denne saken, er at det fra regjeringspartiene har vært presisert at når en nå har åpnet for en strafferamme på 30 år, skal ikke det være å betrakte som en generell økning av straffenivået. Det er et klart politisk budskap og et klart politisk signal. Når man er så tydelig på at det ikke er veien å gå, vil det være interessant å se på hvilke andre felt man eventuelt skal ta ned strafferammen for å unngå en økning. Det regner jeg med at enten statsråden eller andre kommer inn på, for jeg går ut ifra at det kan være av en viss interesse.

Noe annet jeg også synes er vesentlig i denne sammenheng, og som man ser for lite på, er det faktum at det finnes krigsforbrytere i Norge i dag som er et dilemma for oss. Enkelte av dem har sågar fått seg et norsk statsborgerskap på feil premisser. Det har vært mulig å straffe dem innenfor de strafferammer vi har hatt. Nå gjør vi en endring, uten at det pr. definisjon får tilbakevirkende kraft, som gjør at vi kan straffe dem på en annen måte. For Fremskrittspartiets del er det viktig å ta høyde for og påpeke det faktum at Norge ikke må og ikke skal være et fristed for folk som har begått krigsforbrytelser. Det er vel antakeligvis noe av det aller verste man kan gjøre mot sine egne landsmenn, selv om det kan være en etnisk forskjell.

Fremskrittspartiet ønsker ikke at folk skal kunne bli norske statsborgere på helt feil premisser, og spesielt ikke hvis man til de grader har med seg en portefølje som består i å ha begått folkemord eller andre typer krigsforbrytelser. Jeg håper at statsråden også her ser henimot premissene

for å få statsborgerskap, og at man ser på muligheten for å inndra dem der de til de grader er gitt under feil forutsetninger. Jeg tror at det vil være med på å vise at Norge ikke er et fristed. Jeg tror den aller beste formen for å ta et oppgjør med dem som har begått den slags handlinger, er at oppgjøret skjer i landet hvor vedkommende kom fra, og hvor ugjerningen ble begått. Norge kan godt straffe folk fra andre verdensdeler, men jeg har problemer med å tro fullt ut at de berørte vil finne det like korrekt at det skjer i et helt annet land enn i det landet som faktisk ble berørt av ugjerningene. Så jeg synes at vi skal strekke oss langt for at det skal kunne skje.

Så var saksordføreren inne på at man har et regime når det gjelder foreldelse, men saksordføreren poengterte også at det har en strafferammebegrensning i seg. Det synes Fremskrittspartiet er feil. Vi synes at når det gjelder så alvorlige forbrytelser som folkemord, forbrytelser mot menneskeheten, krigsforbrytelser og terror, skal ikke den slags forbrytelser foreldes. Det vil på en måte være å gi en aksept igjen til de mest bestialske ugjerningene. Det kan jo ikke være slik – etter mitt og vårt skjønn i alle fall – at hvis det går så og så lang tid, skal vi lukke igjen glemmeboka og si at det har skjedd, men det er så lenge siden at vi ikke kan ta det opp igjen. Det synes vi er ille, og det er et dårlig signal. Det er jo også fristende å spørre: Hva er årsaken til at man skal ha en foreldelse for så grov og alvorlig kriminalitet? Er det fordi regjeringspartiene ikke synes det er ille nok? Det må jo være en årsak til at man likevel har valgt en modell som gjør at man her kan ha foreldelse. Men for vår del er dette altfor alvorlig til at så skal skje. Vi tror også at det er et annet moment her: Saker som gjelder krigsforbrytelser – og folkemord, for den saks skyld – er svært vanskelige å etterforske. Det bør også komiteen ha lært og fått innspill om under denne prosessen da vi besøkte Den internasjonale straffedomstolen i Nederland, der man fortalte hvor vanskelig det er – ikke minst det faktum at det bestandig er seierherrene som skriver historien, og som definerer sannheten etterpå. I så måte kommer dette til å ta tid. Men det verste vi kan gjøre, er å slå strek over det ved å kikke på kalenderen og si at det nå har gått så lang tid at vi ikke gjør noe videre med det.

Et annet tema som er viktig for Fremskrittspartiet, er den endringen som Regjeringen har kommet med når det gjelder vold mot offentlig tjenestemann. Vi tror faktisk at det er viktig å gå motsatt vei av det Regjeringen gjør, nemlig å fokusere på økt behov for beskyttelse, ikke minst sett i lys av at vi har en diskusjon om rekruttering til polityrket. Vi mener at vi gjennom lovgivningen viser hvordan vi tar vare på dem – hvilken beskyttelse de faktisk har. Slik viser vi også hvordan vi setter pris på dem. Vi tror at det kan ha betydning rekrutteringsmessig. Men på nytt velger Regjeringen å gå en helt annen vei enn det Fremskrittspartiet gjør.

Så kommenterte saksordføreren Fremskrittspartiets holdning til hatkriminalitet. Jeg har respekt for og forståelse for at man vektlegger forbrytelser på grunn av etnisitet, seksuell legning mv., men allikevel har vår tilnærming vært at vi ønsker å se det fra offerets side. Det man gjør nå,

er at man graderer den type kriminalitet ut fra hva det er begrunnet i. Det kan man selvfølgelig gjøre, men for vår del er det vel så viktig at man faktisk begrunner det ut fra hvordan offeret har opplevd å bli utsatt for dette. Så her er det et skille mellom den politikken som flertallet kjører, og det som Fremskrittspartiet kommer til å gjøre, nettopp fordi vi mener at loven i utgangspunktet skal være blind med tanke på hvordan forbrytelsen er begått.

Så til selve proposisjonen: Det er et par ting her som jeg synes er litt rare og overraskende, som statsråden muligens kommer inn på. I proposisjonen viser man bl.a. til en del paragrafer som Stortinget ikke kjenner til. Det synes jeg er litt merkelig. Under kap. 18 – det blir selvfølgelig ferdigbehandlet av Odelstinget i dag, men er allikevel ikke iverksatt – viser man f.eks. til § 275 (drap). I dag omhandler § 275 i straffeloven utroskap. Man refererer altså her til en annen paragraf, som Odelstinget etter mitt skjønn ikke har kjennskap til. Det synes jeg er litt rart, men jeg regner med at statsråden har en god forklaring på hvorfor det bør være slik. Selv om noen vil si at utroskap kanskje langt på vei synonymt har sammenheng med drap, vil det kanskje være å trekke det ekstra langt. Men statsråden kan muligens redegjøre for det i så måte.

Så har jeg registrert at SVs representant i justiskomiteen har kommet med en utfordring, at enkelte av bestemmelsene bør komme fortere på plass enn det ser ut til. Det er noe som Fremskrittspartiet støtter fullt opp om.

Helt til slutt ønsker jeg å ta opp de forslagene som Fremskrittspartiet har fremmet. Hvis de mot formodning skulle bli nedstemt om en liten stund, kommer vi subsidiært til å støtte innstillingen.

Presidenten: Representanten Jan Arild Ellingsen har teke opp dei forslaga han refererte til.

André Oktay Dahl (H) [19:18:39]: Når Odelstinget i dag vedtar nye bestemmelser i straffeloven, betyr det at Norge ikke lenger vil være en frihavn for krigsforbrytere. At vi ikke tidligere har hatt straffebud mot folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser, kan ha ført til tilfeller der personer som har gjort seg skyldige i slike forbrytelser, bevisst har søkt seg til Norge. I tillegg har vanlige foreldelsesfrister for drap vært gjeldende, slik at man i teorien kunne unngå straffeforfølgning for eventuelle grusomheter begått i fortiden. Med denne loven gir vi – her vil jeg slutte meg til hva saksordføreren og taleren fra Fremskrittspartiet har sagt – et veldig viktig signal. Jeg vil gi all mulig honnør til både den ene og den andre som har bidratt her, til at Regjeringen plasserer ballen i mål når det gjelder denne loven, og til at vi vedtar den i dag.

I sitt høringsbrev, imidlertid, la departementet til grunn at det ikke var aktuelt å la bestemmelsen gjelde for handlinger foretatt før ikrafttredelsestidspunktet. Men vi har registrert at Regjeringen har endret synspunkt noe og har valgt å gi bestemmelsene tilbakevirkende kraft. Høyre slutter seg til det og mener at det er gode argumenter for det. Men det har kommet oss for øre at det er en del organisasjoner som mener å ikke ha blitt hørt. Da hadde det kanskje vært en fordel om de i større grad var blitt hørt

under denne prosessen. De rakk ikke å få med seg den høringen som vi hadde i justiskomiteen. Da kunne det godt tenkes – selv om flertallet og vi også støtter dette forslaget – at de synspunkter også burde ha kommet Stortinget for øre.

Et annet viktig element som nå kommer inn i straffeloven, er en lovfesting av skjerpene og formildende omstendigheter i straffeutmålingen. At det nå vil stå i loven at en straffbar handling som er motivert av fordommer og hat, er et straffeskjerpene moment, er viktig for veldig mange mennesker som kanskje har følt på kroppen hva det vil si å ha en annen hudfarge, en seksuell legning eller et annet opprinnelsesland enn Norge. Samtidig mener Høyre at lovforslaget er for snevert utformet i forhold til Stortingets behandling av forslag om en mer generell og overordnet lovgivning hva angår diskriminering, uavhengig av grunnlag. Derfor fremmer vi det forslaget som ligger i innstillingen, om å sørge for at hatkriminalitet også defineres på grunnlag av «annen status», at det gis det samme lovmessige vern som annen hatkriminalitet.

Både EMK og FN-konvensjonen har nettopp termen «annen status» i alle sine antidiskrimineringsbestemmelser. 50 års rettspraksis fra Menneskerettsdomstolen har altså vist at «annen status» ikke innebærer noen utvanning av vernet – tvert imot. «Annen status» har derimot sikret diskrimineringsvern for en rekke grupper med stort behov for det.

Under Stortingets behandling av forslag til ny generell straffelov var det bred enighet om at heving av strafferammer, økt bruk av maksimumsstraff eller økt bruk av minstestraft ikke uten videre er det mest effektive virkemiddelet for å bekjempe kriminalitet og heller ikke alltid best egnet for å øke straffenivået for en straffbar handling. I så måte mener Høyre, i likhet med Regjeringen, at kodifisering av straffeskjerpene forhold i loven er en positiv nyvinning og antakeligvis vil være et mer effektivt virkemiddel enn økt bruk av minstestraft. Men på vegne av Høyre vil jeg varsle at vi vil følge utviklingen nøye og vurdere eventuelt økt bruk av minstestraft senere hvis domstolene ikke følger opp de signalene vi gir med denne kodifiseringen.

Det er også et problem at et fåtall kriminelle står for en stor del av visse typer lovbrudd. Når enkelte gjengangere slipper ut fra soning, øker andelen av visse typer forbrytelser drastisk i det området hvor disse personene har tilhold. Vi har altså ikke endret standpunkt når det gjelder prinsippet om redusert bruk av minstestraft, men mener at behovet for å slå hardt ned på gjengangerkriminalitet er et av de hensyn som kan tale for bruk av minimumsstraff. Det er et alvorlig problem at et lite antall kriminelle står bak en stor andel av kriminaliteten. Høyre mener det vil kunne virke forebyggende på fremtidige lovbrudd dersom de involverte vet at det vil få en reell konsekvens dersom de begår ny kriminalitet. Vi ser frem til behandlingen av de øvrige straffebudene i den spesielle delen av straffeloven. Disse problemstillingene vil helt garantert bli gjenstand for grundige drøftinger i Stortinget.

Ellers er også vi interessert i å vite om det er slik at regjeringspartiet SV i løpet av dagen har hatt nærkontakt med sine regjeringskollegaer om ikrafttredelsestidspunk-

tet for en viss type medlemsverving – for å si det slik – som ingen av oss er spesielt interessert i, og jeg håper at statsråden kan gi et bekreftende svar på at han vil følge opp den anmodningen fra SVs justispolitiske talsmann.

Når det gjelder å håndheve denne loven, deler Høyre statsrådets uttalelser i NRK – var det vel – i dag om behovet for å styrke Kripos. Åtte nye stillinger vil kunne medføre en dobling eller mer av antall saker produsert. Det er bra. Jeg håper at vi samlet fremover kan jobbe for at Kripos faktisk får enda større mulighet til å ta fatt på denne type grov kriminalitet, og ikke minst at denne satsingen på Kripos nå også videreføres i forhold til andre deler av Kripos' virksomhet, f.eks. når det gjelder en del andre typer overgrep det også har vært diskusjon om de siste ukene.

I den debatten vi nå har om personvern, som har begynt å bli ganske heftig i Norge, er det positivt at man tar seg det bryderiet at man ikke fremmer nye metoder nå, men at man tar seg tid til å ta en gjennomgang av dem vi allerede har, ser på effekten av dem, og vurderer dem opp mot en del viktige personvern hensyn. Jeg tror det er viktig at vi tar oss tid til det nå, at vi ikke iler for fort.

Når det gjelder Fremskrittspartiets utlegninger om terror og grov terror, er det ganske kjent i strafferetten at vold ikke er vold, det er ulike graderinger av vold. Tilsvarende prinsipper bør vi vel for så vidt legge til grunn også når det gjelder annen type kriminalitet, for å få en skala vi skal kunne benytte.

Jeg benytter anledningen til å ta opp våre forslag, og avslutter med å gi ros til Regjeringen, som med dette får en sak igjennom med bred støtte i Stortinget. Det vil bidra til at vi kan få satt en stopper for at Norge er en frihavn for terrorister og en frihavn for krigsforbrytere, som har benyttet Norge som en frihavn de siste årene.

Presidenten: Representanten André Oktay Dahl har teke opp dei forslaga han refererte til.

Akhtar Chaudhry (SV) [19:25:33]: Det er over 100 år siden straffeloven ble vedtatt. Naturlig nok har samfunnsforholdene endret seg sterkt i løpet av denne perioden. Terrorisme har bl.a. blitt en sentral del av trusselbildet mot Norge. Terrorhandlinger behandles derfor som et eget kapittel i ny straffelov, hvor det bl.a. vil framgå at grove terrorhandlinger – dvs. helt ekstraordinære tilfeller – nå skal kunne straffes med fengsel i inntil 30 år. Det er viktig å understreke at disse handlingene skal bekjempes med rettsstatens midler, basert på menneskerettigheter og grunnleggende rettssikkerhetsgarantier.

Det er bra at det nå blir skjerpene omstendigheter ved straffbare handlinger som er motivert av hat og fordommer, såkalt hatkriminalitet. Alle mennesker skal ha rett til å bli behandlet likt, uavhengig av opprinnelse, tro, seksuelle preferanser eller utseende. Vernet blir nå utvidet til også å gjelde personer med nedsatt funksjonsevne. En skotsk undersøkelse fra 2004 viste at 47 pst. av alle funksjonshemmede hadde opplevd hatkriminalitet, og 74 pst. av disse rapporterte om graverende tilfeller, hvorav en drøy tredjedel gjaldt fysiske angrep. Det er ingen grunn til å

tro at situasjonen har vært annerledes i Norge. Brukerorganisasjonene blant funksjonshemmede har hatt krav om innlemmelse i straffeloven §§ 135a og 349a i flere år. Det er gledelig at vi nå kan innfri dette kravet.

Det innføres egne straffebud i straffeloven med bestemmelser om folkemord, krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskeheten. Roma-vedtektene av 17. juli 1998 er basert på at det er statene selv som skal straffeforfølge denne type alvorlige forbrytelser. Dette er bakgrunnen for at vi her hjemme må gjøre det mulig for norske domstoler å straffedømme for de samme forbrytelsene som Den internasjonale straffedomstolen kan. På denne måten skal vi unngå at Norge blir en fristat for krigsforbrytere. Til tross for at straffeloven av 1902 allerede dekker de handlinger som regnes som folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser, har det vært en svakhet at disse forbrytelsene ikke har utgjort egne forbrytelseskategorier. Men dette blir nå fulgt opp ved at straffeloven tilpasses internasjonale forpliktelser og traktater. Nytt er det også at de forbrytelsene vi her snakker om, skal kunne straffes med fengsel i inntil 30 år.

Det vil være en krigsforbrytelse å rekruttere og bruke barn i væpnede styrker. Roma-vedtektene og folkerettslig sedvane har en aldersgrense på 15 år. SV, og Regjeringen, går inn for en aldersgrense på 18 år. Dette har sin bakgrunn i at Norge har ratifisert Barnekonvensjonens valgfrie protokoll om barn i væpnet konflikt. 18-års aldersgrense gir et viktig signal om at Norge anser rekruttering av barn til krigshandlinger som et alvorlig brudd på humanitære prinsipper. Det er et mål at Norge bidrar til å utvikle folkeretten, i retning av høyere aldersgrense.

Avslutningsvis er det viktig å minne om at i løpet av de siste 40 år er fengselsstraff seksdoblet, 70 pst. av de innsatte har rusproblemer, og én av to innsatte kommer tilbake til soning etter en femårsperiode. Vi må derfor finne bedre rehabiliteringsmåter og alternativer til ubetinget fengselsstraff. Kort sagt må vi ha et tilbakeføringsopplegg og en tilbakeføringsgaranti som virker. Jeg ser fram til at stortingsmeldingen om kriminalomsorgen blir lagt fram snart.

Odd Einar Dørum (V) [19:30:13]: Stortinget behandlet den alminnelige delen i den nye straffeloven, den som avløste den fra 1902, i 2005, og den ble vedtatt med et solid og bredt flertall. Venstre konstaterer at det som der ble trukket opp som hovedretningslinjer, ligger tungt inne og faktisk er lagt til grunn i det som kommer som den første del av kapitlene her i dag. Det er Venstre glad for. Den gangen hadde vi det syn at det ikke i seg selv var et mål å bruke strengest mulig straff, men å se straffen i forhold til hvilken situasjon vi skulle avverge, gjøre noe med. Det man gjorde den gang, bare for kort å ha sagt det, var at man gikk inn for at mange kriminelle kan gjøre opp for seg ved mildere utgaver av straff, som samfunnsstraff og andre måter å sone på, mens man ville skjerpe gjengangerkriminalitet ved vold, vinningsforbrytelser og seksualforbrytelser. Det kommer man tilbake til. Så fikk man reelle skjerpelser knyttet til terror i 2002 og i 2003 og knyttet til organisert kriminali-

tet i 2003. Det er jo disse bestemmelsene som nå er ført videre.

I 2005 var det bred enighet i Stortinget om at man ikke skulle skjerpe den alminnelige maksimumsstraffen, med noen unntak. Unntakene var ved krigsforbrytelser, folkemord og forbrytelser mot menneskeheten. Dette ligger i dag i de straffebudene som er framlagt, og det er riktig å markere det på den måten. Samtidig var man den gangen åpen for å vurdere terror, og Venstre deler den sorteringen som Regjeringen og flertallet har gjort mellom det man kan kalle for grov terror og andre utgaver av terror.

Venstre er også enig i at man generelt ikke skal skjerpe straffenivået. Men i 2005 var vi åpne for at man f.eks. ved drap under gitte vilkår reelt sett kunne få 21 år. Man måtte rett og slett ha en domstolsbeslutning hvis man skulle slippe løs tidligere, slik at det ikke lenger var et forhold som bare skulle knyttes til straffegjennomføringslovgivningen og straffeloven. Det spørsmålet vil vi få en sjanse til å komme tilbake til.

Så er det noen merkelige utsagn som er kommet fra talerstolen. Det ble sagt at Norge har vært et fristed for terrorister. Det er jo fundamentalt feil. Vi har hatt straffebudene hele tiden. Det var til og med noen som mente at Norge gikk «bananas» i behandlingen av straffebudene. Jeg konstaterer bare tørt og rolig at de straffebudene vi har hatt, er det en linje i, i den forstand at Stortinget opprettholder og fastholder det vi gjorde da.

Jeg tror det er riktig, som riksadvokaten sa sommeren 2006 – og det gjelder alle i denne sal – at man under stort press for noen år siden opptrådte på en slik måte at man i ettertid kunne vedkjenne seg det. Det er mange andre land som virkelig har tatt av på måter som vi aldri gjorde i Norge. Man kriminaliserte f.eks. forberedelseshandlinger i fleng – det har aldri skjedd i vårt land – og det er knyttet til det å inngå et forbund, som er hovedbestemmelsen som framføres her i dag. Man innførte også politimetoder, og for ikke å snakke om at man i en rekke land opphevet regler for hvor lenge man kunne holde folk uten at de fikk se en dommer. Det har aldri vært debatten i Norge, vi har ikke vært i nærheten av det. Vi har ikke vært i nærheten av den debatten som en hadde f.eks. når det gjaldt streng lovgivning i oppgjøret etter annen verdenskrig, hvor man var på nippet til å gjøre noe slikt i Norge. Det hadde vi ikke. Derfor er det bra at Stortinget nå kan stadfeste hovedlinjene i de tingene som tidligere er tatt opp.

Når det gjelder krigsforbrytelser, folkemord og forbrytelser mot menneskeheten, er det rett at vi ikke har hatt de konkrete straffebudene. Men det er jo ikke rett at krigsforbrytere har hatt et fristed i Norge. Det holder å ha begått ett drap, en kan altså dømmes til lovens strengeste straff ved å ha begått ett drap. Det som er nytt nå, er at man virkelig slår til og sier at straffen er 30 år. Det å kunne straffeforfølge dette i form av at man har statsadvokater, som jeg skjønner at Regjeringen nå har forsterket, den muligheten har vi hatt. At man tar dette ansvaret, har vært der. Og hvis noen tar det med seg i denne sal – ble man jo i Norge tidligere kritisert fordi det nærmest ble oppfattet slik at f.eks. krigsforbrytere fra tidligere Jugoslavia hadde så milde soningsforhold i norske fengsler at man egentlig

burde satt dem i en kjeller mange meter under bakken et sted på Balkan. Men straffegjennomføringen i Norge skjer på de vilkår vi har, og etter de regler vi har i forhold til internasjonale domstoler. Det står vi for, og det er veldig bra at det er framlagt.

Når det gjelder de enkeltforslagene som er framlagt, deler ikke Venstre den logikk som representanten Ellingsen har gjort rede for på vegne av Fremskrittspartiet. Det er en ærlig og grei politisk skillelinje som ikke er ny, men det er bare greit å si det slik. Derimot har Venstre betydelig sympati for og vil stemme for forslag nr. 1, framsatt av Fremskrittspartiet og Høyre, for da vi hadde en høyesterettsdom hvor det ikke skulle virke skjerpene at man nærmest hadde foretatt en gruppevoldtekt, må jeg innrømme at det i hvert fall krenket min rettsfølelse. Jeg skjønner hvilke forhold som ligger bak forslag nr. 1, og Venstre vil støtte det, også i forhold til det man uttaler om erstatningsutmåling.

Når det gjelder forslag nr. 6, vil jeg utfordre Høyre til å gjøre rede for den klare hensikt med det. Jeg må innrømme at jeg ikke har oppfattet det, så det er til observasjon inntil jeg har en nærmere begrunnelse. Venstre stemmer for innstillingen fra flertallet og for forslag nr. 1 fra mindretallet.

Statsråd Knut Storberget [19:35:31]: Aller først vil jeg berømme saksordføreren for et tankevekkende innlegg og en drivende god argumentasjon i forhold til den proposisjonen vi behandler i Odelstinget i dag.

Dette er en proposisjon som inngår i et stort arbeid med en helt ny straffelov. Jeg har også lyst til å berømme alle de medarbeiderne som oppgjennom årene og fram til i dag, faktisk gjennom lang tid, politisk og i Justisdepartementet, gjør og har gjort en kjempejobb med en så komplisert, men dog så viktig del av vår lovgivning.

I dag behandles den første proposisjonen om den spesielle delen i den nye straffeloven, mens den siste delen etter planen skal fremmes i løpet av året. Det sittende storting vil da ha sluttført et arbeid som har pågått i nærmere 30 år.

Ot.prp. nr. 8 for 2007-2008 inneholder tre kapitler som tar for seg de store spørsmålene i strafferetten. To av dem, kapitlene 16 og 18, har ingen parallell i straffeloven av 1902. Det dreier seg ikke om «volumbestemmelser» som gir opphav til mange saker, heldigvis, men om bestemmelser som beskytter helt grunnleggende verdier for oss alle: et vern om menneskeligheten på tvers av landegrenser og kulturer, vern om Norge som en fri og sjølstendig nasjon, og vern mot terrorhandlinger. Jeg er derfor glad for at komiteen i så stor grad har klart å samle seg om lovforslaget og om de prinsipper som ligger til grunn for denne type lovgivning.

Kapittel 16 om krigsforbrytelser, folkemord og forbrytelser mot menneskeheten hegner om de mest grunnleggende humane verdier på tvers av landegrenser og kulturer. Saksordføreren gav et godt bilde av behovet. Slike forbrytelser er så grove at verdenssamfunnet har gjort det til en fellesoppgave å sørge for at de blir forfulgt, dersom den enkelte stat sjøl ikke gjør det. Derfor var det et lett valg for

Regjeringa å bestemme at dette kapitlet bør komme aller først i den spesielle delen i den nye straffeloven. Det særskilte alvorret understrekes også ved at overtredelser skal kunne straffes med fengsel i inntil 30 år.

Forslaget sikrer at Norge gjennomfører våre folkerettslige forpliktelser på en fullgod måte. Dette er svært viktig, fordi Roma-vedtektene om Den internasjonale straffedomstolen, som også saksordføreren var inne på, er basert på at det enkelte land sjøl har et primæransvar for å forfølge slike forbrytelser. Sjøl om det ikke er aktuelt å forfølge slike forbrytelser begått på norsk jord, kan det være aktuelt å straffeforfølge personer som har en tilknytning til Norge. Slik sett gjør forslaget at vi kan feie for egen dør. Dessuten sikres vår mulighet til etter behov å bistå internasjonale tribunater med å gjennomføre straffesaker i Norge for å avlaste dem. Forslaget om å la reglene få en viss tilbakevirkende kraft gjør det mulig å anvende dem på straffbare forhold som allerede er begått, men da innenfor de grensene Grunnloven § 97 trekker opp.

Jeg vil si at vi har gått så langt som vi mener vi kan gå i forhold til nettopp en slik grense. Representanten Oktay Dahl var inne på spørsmålet om høring når det gjaldt en del av disse spørsmålene, bl.a. om foreldelse. Det skal vi komme tilbake til.

Kapittel 17 verner om Norge som en sjølstendig og fri nasjon. Forslaget er tilpasset det nye trusselbildet. Det er lagt større vekt på vern mot ulovlig etterretningssomhet, og flere samfunnsinteresser enn før er vernet. Jeg vil særlig framheve forbudet mot ulovlig etterretning mot hemmelige opplysninger om norske naturressurser som olje, gass og fisk. Hovedessensen i kapitlet er likevel det samme som i straffeloven fra 1902.

Når framtidige historikere skal definere perioden som avløste den kalde krigen, vil det ikke være overraskende om man skulle ta utgangspunkt i 11. september 2001 og taler om «kampen mot terror». Den internasjonale oppmerksomheten om dette temaet har vært formidabel, og resultert i omfattende folkerettslige forpliktelser. Forslaget til kapittel 18 om straff for terrorhandlinger og terrorrelaterte handlinger gjennomfører disse forpliktelsene i norsk rett, og etablerer en strengere og mer utførlig regulering enn i dag.

Det er grunn til å understreke, som også representanten Dørum var inne på, at vi holder fast ved hovedprinsippene. Det er på rettsstatens grunn vi skal slå tilbake terrorisme. Det er på rettsstatens grunn vi skal behandle den type kriminalitet, for det er det det er. Det betyr også at man i forhold til denne typen bestemmelser også må ha med seg nyansene i hvordan man oppfatter lovbruddet. Det er ikke slik når det gjelder dette fenomenet, at én forbrytelse lik som er én forbrytelse lik alle andre. Det er nyanser i dette. Det ligger også i rettsstatens vurdering av denne typen forbrytelser at vi må ha den gradering som Regjeringa har valgt å foreslå for Stortinget. Derfor er jeg dypt uenig i de betraktninger som Fremskrittspartiet trekker opp i forhold til dette. Det er å begi seg inn på en vei hvor vi behandler dette annerledes enn det vi har tradisjon for i en rettsstat.

Det er viktig at vi trekker opp grenser for hva som er straffbart, utover de mer generelle strafferettslige bestem-

melsene om medvirkning og forsøk. Dette gjelder bl.a. forslag om straff for opplæring, rekruttering og offentlig oppfordring om å begå terrorhandlinger.

Rettsutviklingen etter 11. september 2001 har gått i én retning, nemlig mot strengere strafferammer, mer omfattende kriminalisering og en utvidet adgang til hemmelig bruk av inngripende politimetoder. Det skjerpede trusselbildet har foranlediget denne utviklingen, og kan, sammen med folkerettslige forpliktelser, begrunne den. Samtidig må vi passe oss for å gå så langt at vi i vår streben etter å bekjempe terrorhandlinger på mange måter oppgir de verdier vi faktisk er opptatt av å beskytte, som f.eks. vår personlige frihet. Representanten Oktay Dahls betraktninger om personvernet i så måte støtter jeg fullt ut. Tida er kommet for å undersøke om vi har truffet balansepunktet her godt nok. Jeg vil derfor med det aller første oppnevne et eget utvalg for å undersøke om dagens metoderegler er så effektive som lovgiverne forutsatte da de ble vedtatt, og om rettsikkerhet og personvernenssyn er ivarettet tilstrekkelig.

De to øvrige kapitlene i forslaget inneholder mer regulære straffebud, som jeg ikke kommer nærmere inn på nå.

Det siste kapitlet, vern om offentlig ro, orden og sikkerhet, trekker opp grensene for hva som er så uakseptabel adferd i det offentlige rom at den bør være straffbar. Jeg vil særlig framheve at lovforslaget på dette punkt, sammen med bestemmelsen om skjerpende omstendigheter, legger til rette for en forsterket kamp mot hatmotivert kriminalitet. Bestemmelsene om straff for hatefulle ytringer og diskriminering er foreslått utvidet slik at de også verner personer med nedsatt funksjonsevne. Hatkriminalitet kjennetegnes ved at en straffbar handling ikke er motivert av noe situasjonsbestemt eller et motsetningsforhold til den konkrete fornærmede, men i stedet et generelt hat mot enhver som har en viss overbevisning, utseende, opprinnelse eller seksuelle preferanser. Det dreier seg om særlig farlig kriminalitet, noe som høyner straffverdigheten.

Jeg stiller meg meget undrende til den argumentasjonen som Fremskrittspartiet anfører i så måte, når man ikke følger med et bredt stortingsflertall på dette. Jeg har møtt unge homofile som har slitt med det å stå fram ute i samfunnet, og som nettopp betaler prisen for at vi ikke har det strafferettslige vernet som vi skal ha i forhold til den vold og kriminalitet som skal være motivert ut fra at andre har en annen seksuell legning. Hva slags tilleggsbelastning utgjør ikke det bl.a. overfor unge mennesker? Hvis ikke det skulle kreve av oss at vi markerer straffverdighet, da er det mange mindre gode argumenter for å ha de øvrige.

Grunnen til dette er at hatkriminalitet ikke rammer en enkelt person, men alle som tilhører den samme gruppa. Det skaper en ekstra frykt hos den enkelte personen og også hos alle i samme situasjon, det skaper motsetninger i samfunnet og øker sjansen for gjengjeldelse og opptrapping av voldsbruk. Rodney King-saken i USA, med etterfølgende opptøyer i Los Angeles, er et særlig kjent eksempel på det.

Historien gir mange eksempler på at motivasjon om å skade medlemmer av en bestemt etnisk eller religiøs

gruppe har fått spesielt skadelige konsekvenser. Det er tilstrekkelig å nevne, som også saksordføreren gjorde, jødeforfølgelsene under andre verdenskrig, virksomheten til Ku Klux Klan og den etniske rensningen i Bosnia. Det er symptomatisk at de aller mest alvorlige forbrytelsene vi står overfor – folkemord, krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten og terrorhandlinger – ofte er hatmotivert. Jeg er derfor, som sagt, sterkt uenig med Fremskrittspartiet i at dette forholdet bør være irrelevant for en straffeutmåling.

I tillegg til lovens spesielle del inneholder også forslaget som nå behandles, en lovfesting av skjerpene og formildende omstendigheter i straffeutmålinga. Formålet med denne delen av forslaget er i hovedsak å kodifisere gjeldende rett, slik at rettsanvenderne – og da særlig lekfolk – skal kunne lese ut av loven hva det skal legges vekt på når straffen skal utmåles innenfor de vide grensene loven trekker opp.

For øvrig vil jeg bare bemerke til representanten Ellingsen, som henviser til referansebestemmelsen, § 275, at det er den nye straffeloven vi snakker om. Det er drapsbestemmelsen, og det står også i parantes på side 357 i proposisjonen at det er drapsbestemmelsen, og ikke andre, gamle bestemmelser.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [19:45:43]: Det hadde vært fristende å si at jeg ikke var klar over at den eksisterende § 275 var opphevet, men det er greit nok.

Spørsmålet mitt til statsråden er som følger: Han har nå påpekt viktigheten av de nye kapitlene 16 og 18. Samtidig har det vært en debatt her om rekruttering til terrorvirksomhet i Norge. Hvor fort kan statsråden fortelle Odelstinget at man kan ha disse to lovkapitlene på plass, slik at man nettopp får hindret bl.a. rekruttering til terrormiljø i Norge?

Statsråd Knut Storberget [19:46:17]: Som kjent jobber vi med at man skal ha så rask som mulig ikrafttredelse av alle bestemmelser, i den forstand at vi ønsker å få ferdig straffelovens spesielle del så raskt som mulig. Jeg mener vi skal vise en viss tilbakeholdenhet med å ta ut deler og be om rask ikrafttredelse av disse, for det kan melde seg behov på alle felter av straffelovgivninga, og vi trenger kapasitet for å kunne etterforske etter disse bestemmelsene.

Når det gjelder det forhold som er tatt opp av flere, da særlig med hensyn til rekruttering, har vi fra Regjeringas side sagt at vi ønsker å vurdere det i løpet av våren for å komme tilbake til Stortinget med det spørsmålet i egnet form når vi ønsker ikrafttredelse. Som det også er sagt offentlig: Vi vil ikke utelukke at det kan dreie seg om en raskere ikrafttredelse for disse bestemmelsene enn for de øvrige bestemmelsene, som må vente på den alminnelige ikrafttredelsen.

André Oktay Dahl (H) [19:47:28]: En oppfølging til Fremskrittspartiets spørsmål: Hva er den prinsipielle for-

skjellen mellom det representanten Ellingsen og undertegnede tok opp i forhold til å få ikrafttredelse, og det andre, som får ikrafttredelse langt tidligere? Det er en rimelig aktuell situasjon. PST har kommet med sine synspunkter. Hva er grunnen til at Regjeringen ikke kan følge opp min justiskomitekollega fra SV, Akhtar Chaudhry, her i salen i dag og signalisere at man vil fremlegge dette i løpet av året?

Statsråd Knut Storberget [19:48:02]: Jeg sa vel i mitt forrige replikk svar at vi nå jobber med nettopp spørsmålet om raskere ikrafttredelse av det som bl.a. representanten Akhtar Chaudhry har tatt opp. Vi ser på en egnet form for det. Det skal da eventuelt tas ut av den nye straffeloven og lages som en del av den gamle. Dette er et spørsmål som er blitt drøftet i media for noen dager siden, og jeg har sagt at det er aktuelt for oss å gjøre dette. Jeg må likevel be om all mulig forståelse for at vi på så viktige områder ikke vedtar og ikraftsetter lovparagrafer sånn over natten, men jeg har lovt at vi skal komme tilbake og gi Odelstinget nødvendig informasjon om det. Det jobber vi med.

Odd Einar Dørum (V) [19:49:00]: Jeg kan forstå at Stortinget er utålmodig etter å vedta bestemmelser, men jeg vil gjerne ha statsråden til å bekrefte at vi ikke er i et lovtomt rom – vi har straffebestemmelser i dag, vi har f.eks. forbudsbestemmelser og andre straffebestemmelser – slik at ingen etter denne debatten må sitte igjen med at vi er i et lovtomt rom. Jeg skjønner hvorfor man som lovgiver vil ha mest mulig presise bestemmelser, men jeg vil rett og slett gjerne benytte anledningen, for at vi ikke i dette landet skal skape andre forestillinger enn det som er nødvendig, til å be statsråden presisere, så langt han synes det er riktig, at vi i dag ikke er i et lovtomt rom, at vi faktisk har bestemmelser, som vi har hatt gjennom lang tid og skaffet under andre historiske omstendigheter, som gjør at Norge ikke er noe fristed for terror.

Statsråd Knut Storberget [19:49:47]: Ja, det kan jeg bekrefte. Vi har forbudsbestemmelser og medvirkningsbestemmelser, som bl.a. kan dekke opp noe av det behovet. Jeg mener at man skal utvise en viss varsomhet med å trekke ut deler av et stort lovkompleks og si at det haster med dette, og med det gi signaler om at vi faktisk skulle ha et lovtomt rom der vi ikke har noe lovtomt rom. Det er en av grunnene til at Regjeringa når både media ringer og andre henvender seg, fordi det oppstår en aktuell problemstilling i en offentlig debatt, mener at man skal være varsom med å kaste seg rundt umiddelbart. Det er riktig som representanten sier: Vi har lovregler i dag som også ivaretar dette, og en debatt rundt den lovgivningen vi faktisk har, kan bidra til å bedre inntrykket, men også til å passifisere ute.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Dei talarane som heretter får ordet, får ei taletid på inntil 3 minuttar.

Ingrid Heggø (A) [19:50:54]: Som saksordføreren så presist sa, straffelova speglar veldig mange måtar samfunnsutviklinga, og dette vert tydeleggjort i og med at vi no vedtek to heilt nye kapittel i straffelova, nemleg om folkemord og terror. Den straffelova vi har i dag, er prega av fortidas tidsalder med kald krig og tradisjonelle militære truslar. Den direkte grunnen til dei nye straffebestemmingsane som vi skal vedta i dag, er, som fleire har peika på, Noreg si ratifisering av Romatraktaten og opprettinga av den internasjonale straffedomstolen. No vert den norske straffelova i tråd med våre internasjonale plikter. Noreg kan ikkje framstå som ein fristad for folk som er skuldige i ulike krigsbrot, folkemord og brot mot menneskeheita.

Den nye straffelova vil innehalda bestemmingar om kva forhold som skal vektleggjast vedrørende utmåling av straff, både i skjerpande og formildande lei.

I skjerpande lei vil eg trekkja fram hatmotivert kriminalitet. Hatmotivert kriminalitet skapar frykt, ikkje berre hjå den personen som vert ramma, men òg hjå heile folkegrupper som får ei avgrensing i si livsutfalding på grunn av overtydnad, rase, utsjånad, opphav eller seksuell preferanse. I tillegg skapar dette motsetnad i samfunnet og aukar sjansen for gjengjelding og opptrapping av valdsbruk. Vi må heller ikkje gå i fella og verta historielause. Historia om Ku Klux Klan er rett og slett avskrekkande. Ei rekkje land har, slik som det har vorte sagt her før, slike føresegnar, og eg seier faktisk nei takk til at Noreg skal verta ein fristad for utøving av hatkriminalitet.

Endringa vedrørende offentlege tenestemenn kjem av di det er uheldig at personar med same kompetanse og ansvarsfelt skal ha ulikt strafferettsleg vern, avhengig av kvar dei er tilsette. Som ein del av oppryddinga i lova vert derfor omgrepet «offentlige tenestemenn» snevra inn, slik at det no berre gjeld personar som utøver offentlig myndigheit i eigenleg forstand. I lovverket frå 1902 opererer ein med ei særskilt høg strafferamme og lægre terskel for kva som er straffbar vald i høve til strafferettsleg vern elles av yrkesgrupper, f.eks. konduktørar, lærarar og helsepersonell. Vi er derfor tilfredse med at ei vurdering av dette kjem i den andre delproposisjonen om straffelova sin spesielle del.

Flaggbrenning er eit eksempel på ein sovande paragraf som no vert fjerna. Men eg må seia at å sjå det norske flagget brenne under konfliktane som var kring Muhammedteikningane, gjorde vondt, ja, det var faktisk fælt. Så eg har stor forståing for dei som seier at dette framleis må vera straffbart. Men vern av ytringsfridomen må nettopp vera eit vern mot ytringar vi ikkje likar, og flaggbrenning er på sett og vis ei verknadsfull, men ufarleg handling. (Presidenten klubbar.) I denne (presidenten klubbar på nytt) ...

Presidenten: Taletida er omme.

André Oktay Dahl (H) [19:54:13]: Jeg skal være kort.

Det gjelder et spørsmål om begrunnelsen for forslag nr. 6, fra Høyre, når det gjelder diskrimineringsvern og hva begrepet «annen status» rommer. Det det rommer, er det at de fleste av oss etter hvert har fått fantasi til å se en del større minoritetsgrupper, hvis det er dekkende å bruke et slikt uttrykk. Men innimellom disse minoritetsgruppe-

ne finnes det noen som man ikke helt klarer å klassifisere bestandig. Det er slik at det er gråsoner når det kommer til diskrimineringsvernet. Det er derfor menneskerettighetskonvensjonene og den rettspraksisen en har, har tatt inn begrepet «annen status», rett og slett for å sørge for at det er et overlappende og dekkende diskrimineringsvern i forhold til en viss type mennesker som kan falle – jeg holdt på å si – i ulike kategorier, noen kategorier som man i denne salen faktisk ikke har tenkt på engang. Men vi har altså rikelig med rettspraksis internasjonalt sett, og også folkerettslige forpliktelser, hvis man velger å tolke det strengt nok. Så begrepet er basert på rettspraksis. Det er basert på 50 års tradisjon, bl.a. fra FN/EMK.

Men jeg ser at vi ikke får flertall her i dag, så hvis statsråden f.eks. i sitt siste innlegg kunne gå med på at dette kunne være et oversendelsesforslag, og kanskje gi noen positive innspill med på veien med hensyn til at man vil vurdere effekten av den hatkriminaliteten man regulerer ved å vedta det vi gjør i dag, er vi innstilt på, eventuelt, å vurdere å gjøre forslaget om til et oversendelsesforslag, slik at vi ikke får det nedstemt i Stortinget og derved får lagt ballen helt død. Så nå har statsråden her i dag all mulig foranledning til å gi et lite innspill om han i hvert fall vil vurdere effekten av de nye straffebestemmelsene når det gjelder hatkriminalitet.

Akhtar Chaudhry (SV) [19:56:24]: Stortinget går nå inn for å vedta at det å oppfordre til, rekruttere til eller gi opplæring i terrorhandlinger, her hjemme eller i utlandet, skal være straffbart. Gjennom dette lovvedtaket gir Stortinget i dag et sterkt signal om at vi tar ansvar for verdensfreden ved å sørge for at våre egne borgere ikke blir delaktige i disse handlinger. I neste omgang er det vår egen sikkerhet som vil bli ivaretatt gjennom denne loven. Dette er brannvern i klassisk forstand: forebygge uten at det er en umiddelbar fare for brann, men nettopp for å forebygge en brann som kan oppstå og ramme hardt dersom brannvernet ikke er til stede eller er tilstrekkelig.

Norge er en del av verden, og våre egne borgere er ikke skjermet for at noen prøver å rekruttere dem til terrorhandlinger. Det er derfor viktig at vi ligger i forkant av utviklingen. Vi har dessverre fått meldinger via PST om at norsk ungdom er forsøkt rekruttert til voldshandlinger i utlandet. I denne omgang har det vært snakk om ungdom med muslimsk bakgrunn. Jeg er glad for at PST på en meget god måte orienterte offentligheten om utviklingen, og at Islamsk Råd har tatt tak i dette. Islamsk Råd Norge oppfordret på sine hjemmesider norske muslimer «til å være ekstra oppmerksomme, og melde ifra om mistenkelig virksomhet om de skulle komme over slikt.»

SV ønsker å støtte positive samfunnskrefter og gi PST og andre myndigheter som er satt til å kartlegge, forebygge, avverge og straffeefølge denne type handlinger, gode verktøyer. Jeg er derfor glad for at statsråden har signalisert at han vil ta denne saken med seg, og i egnet form komme tilbake til Odelstinget/Stortinget så snart det lar seg gjøre.

Statsråd Knut Storberget [19:58:43]: La meg først

kommentere det representanten Dahl tok opp når det gjelder høring og tilbakevirkende kraft.

Det er mange spørsmål som har tangert inn i det materialet som vi nå har hatt i en omfattende høringsprosess. Og det var i hvert fall slik at i høringen – da særskilt i det høringsmøtet som ble holdt med flere organisasjoner – var det et tema hvor langt man kunne strekke spørsmålet om tilbakevirkende kraft.

Når det gjelder diskusjonen om forslaget fra Høyre om hatkriminalitet, vil jeg si: Det vi er betenkt over, er at vi lager en så omfattende bestemmelse at den taper sin effekt ved at det meste vil kunne falle inn under dette. Og det var jo ikke det vi ønsket. Vi ønsket nettopp å markere at i noen anledninger hvor det er viktige grupper å beskytte, skal man ha et særlig strafferettslig vern. Nå er dette et forslag som går til Stortinget, slik at man der får ta avgjørelsen om det skal gjøres om til et oversendelsesforslag, men jeg synes at det ville være en god idé. Vi må vurdere hele vår innsats i forhold til hatkriminalitet. Vi må se ikke bare på om loven virker, men også på de tiltak som er satt i verk i politiet, bl.a. spørsmålet om registrering av den type kriminalitet.

Så vil jeg også si at noe av det som er den store utfordringen nå, er hvordan vi skal klare å håndheve disse reglene på en tilstrekkelig måte. Det å vedta tomme straffebud, dvs. at vi vedtar straffebud her i dag som politiet og rettsapparatet faktisk ikke evner å håndheve fordi bevis ikke er for hånden, er tunge rettsprosesser å kjøre. Det er jo virkelig noe av det farligste vi kan gjøre.

Når jeg har møtt både sjefsanklager ved Rwanda-domstolen og andre internasjonalt som sier at nå må Norge få på plass regler, så er vi også nødt til å følge opp med ressurser. Derfor er jeg glad for å kunne si at vi – som det også framgår i media i dag – tar sikte på å doble etterforskningskapasiteten ved Kripos for krigsforbrytelsessakene. Det håper jeg kan gjøre sitt til at vi ikke bare får avdekket flere saker, men også kan få avklart saker for alle dem som går og venter på avklaring. Det sier seg selv at det å være siktet eller mistenkt for denne type lovbrudd uten å få en avklaring, i seg selv er en stor belastning. Så jeg mener at vi faktisk gjør noe som er veldig viktig her i dag – først og fremst ved at vi får nye lovregler på plass, men samtidig at vi tar det løftet som vi gjør ved å få dobbelt sett etterforskere hos Kripos og også en ny statsadvokatstilling ved Det nasjonale statsadvokatembetet for krigsforbrytelsessaker.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 1.

(Votering, sjå nedanfor)

Etter at det var ringt til votering i 5 minuttar, sa

presidenten: Odelstinget skal då votere.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det sett fram seks forslag. Det er:

- forslag nr. 1, frå Jan Arild Ellingsen på vegner av Framstegspartiet og Høgre
 - forslaga nr. 2–5 frå Jan Arild Ellingsen på vegner av Framstegspartiet
 - forslag nr. 6 fra André Oktay Dahl på vegner av Høgre
- Forslag nr. 1, frå Framstegspartiet og Høgre, lyder:
- «Stortinget ber Regjeringen om å fremlegge forslag som kan sikre større grad av individuelt erstatningsansvar ved utmåling av oppreisningserstatning, samt en vurdering av behovet for i lovs form å presisere den økte straffverdigheten ved grove, organiserte overgrep.»
- Forslag nr. 3, frå Framstegspartiet, lyder:
- «Stortinget ber Regjeringen etablere rutiner og om nødvendig komme med forslag til lovendringer slik at man sikrer tilbakekalling av norsk statsborgerskap i tilfeller hvor det viser seg at personer som har fått innvilget statsborgerskap, har begått krigsforbrytelser, terror eller annen alvorlig kriminalitet.»
- Forslag nr. 4, frå Framstegspartiet, lyder:
- «Stortinget ber Regjeringen vurdere å senke terskelen for politiets adgang til å pågripe personer for lovbrudd i forbindelse med ny spesiell straffelov.»
- Forslag nr. 5, frå Framstegspartiet, lyder:
- «Stortinget ber Regjeringen styrke respekten for avdøde ved at det i bestemmelsen om likskjending i straffeloven også inntas at velting av gravstøtter og skjending av gravplasser likestilles med likskjending.»
- Forslag nr. 6, frå Høgre, lyder:
- «Stortinget ber Regjeringen i løpet av 2008 om å fremlegge forslag som sørger for at hatkriminalitet på grunnlag av «annen status» gis det samme lovmessige vern som annen hatkriminalitet.»
- Desse forslaga blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.
- Presidenten vil starte med å ta opp til votering forslag nr. 2, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:
- «§ 77 skal lyde:
- § 77 Skjerpende omstendigheter
- Ved straffutmålingen skal det i skjerpende retning især tas i betraktning at lovbruddet:
- a) er begått med midler eller metoder som er særlig farlige eller har stort skadepotensial,
 - b) har satt menneskers liv eller helse i fare eller voldt velferdstap,
 - c) tilsiktet et vesentlig mer alvorlig resultat eller det lett kunne ha blitt følgen,
 - d) er begått på en særlig hensynsløs måte,
 - e) er ledd i en planlagt eller organisert virksomhet,
 - f) er begått av flere i fellesskap,
 - g) er forøvet ved at lovbrøyteren har utnyttet eller forledet unge personer, personer i en meget vanskelig livssituasjon, som er psykisk utviklingshemmet eller står i et avhengighetsforhold til ham,
 - h) har rammet personer som er forsvarsløse eller særlig utsatt for lovbrudd,
 - i) har fått alvorlige følger for offerets livsførsel og livskvalitet,

- j) er begått i offentlig tjeneste eller er forøvet ved brudd på en særlig tillit,
- k) er begått av noen som tidligere er ilagt en strafferechtslig reaksjon for liknende handlinger eller andre handlinger som er av betydning for saken.

§ 78 skal lyde:

§ 78 Formildende omstendigheter

Ved straffutmålingen skal det i formildende retning især tas i betraktning at:

- a) det foreligger en situasjon eller tilstand som nevnt i § 80 bokstav b, c, d, e, i eller j,
- b) lovbrøyteren har forebygget, gjenopprettet eller begrenset skaden eller velferdstapet voldt ved lovbruddet, eller søkt å gjøre det,
- c) lovbruddet i betydelig grad er foranlediget av den skadelidtes forhold,
- d) lovbrøyteren på handlingstidspunktet har redusert evne til realistisk å vurdere sitt forhold til omverdenen på grunn av psykisk lidelse, psykisk utviklingshemning, bevissthetsforstyrrelse som ikke er en følge av selvforskyldt rus, eller en sterk sinnsbevegelse,
- e) det har gått lang tid siden lovbruddet og saksbehandlingen har tatt lengre tid enn rimelig ut fra lovbruddets art, uten at lovbrøyteren kan lastes for dette,
- f) lovbrøyteren har avgitt en uforbeholden tilståelse, eller i vesentlig grad bidratt til oppklaring av andre lovbrudd,
- g) lovbrøyteren selv er hardt rammet av lovbruddet, eller straffereaksjonen vil bli en sterk belastning på grunn av sykdom,
- h) lovbrøyteren tidligere ikke er ilagt en strafferettslig reaksjon for liknende handlinger eller andre handlinger som er av betydning for saken.

§ 91 skal lyde:

Straffansvaret for folkemord, forbrytelser mot menneskeheten, krigsforbrytelser og terrorhandlinger foreldes ikke.

§ 96 skal lyde:

Idømt straff for folkemord, forbrytelser mot menneskeheten, krigsforbrytelser og terrorhandlinger foreldes ikke.

§ 103 skal lyde:

§ 103 Krigsforbrytelse mot person

For krigsforbrytelse straffes den som i forbindelse med en væpnet konflikt

- a) dreper en beskyttet person,
- b) påfører en beskyttet person stor lidelse eller betydelig skade på legeme eller helse, særlig ved tortur eller annen grusom eller umenneskelig behandling,
- c) gjør en beskyttet person til slave,
- d) utsetter en beskyttet person for voldtekt, seksuelt slaveri, tvungen prostitusjon, tvungen svangerskap, tvungen sterilisering eller annen tilsvarende grov seksuell vold,
- e) tar en beskyttet person som gissel,

- f) utskriver eller verver barn under 18 år til væpnede styrker eller bruker dem aktivt til å delta i fiendtlighetene,
- g) utsetter en beskyttet person for et medisinsk eller vitenskapelig eksperiment som ikke skjer i personens interesse og som medfører alvorlig fare for personens liv eller helse,
- h) i strid med folkeretten deporterer eller tvangsflytter en beskyttet person fra et område hvor personen lovlig oppholder seg eller ulovlig sperrer inne en beskyttet person,
- i) ilegger eller iverksetter en straff mot en beskyttet person uten at personen først har fått en rettfærdig rettergang i samsvar med folkeretten,
- j) grovt krenker en beskyttet persons verdighet ved ydmykende eller nedverdiggende behandling, eller
- k) skader en stridende som har overgitt seg eller er kampudyktig.

Ved internasjonal væpnet konflikt straffes også den som

- a) overfører en del av sin egen sivilbefolkning til et okkupert område,
- b) tvinger en av motpartens borgere til å delta i strids-handlinger mot eget land, eller
- c) tvinger en beskyttet person til å tjenestegjøre i en fiendtlig makts væpnede styrker.

En beskyttet person er en person som ikke, eller ikke lenger, tar aktiv del i fiendtlighetene, eller som for øvrig er beskyttet etter folkeretten.

Straffen for krigsforbrytelse mot person er fengsel inntil 30 år og i minst 6 år. Ved straffutmålingen skal det blant annet legges vekt på dens skadepotensial og skadevirkninger, og på om den er begått som ledd i en plan eller målsetting om eller som ledd i en omfattende utøvelse av slike forbrytelser.

§ 108 skal lyde:

§ 108 Forbund om og tilskynding til folkemord, forbrytelse mot menneskeheten og krigsforbrytelse

Med fengsel inntil 15 år straffes den som inngår forbund med noen om å begå lovbrudd som nevnt i §§ 101 til 107. Det samme gjelder den som direkte og offentlig tilskynder noen til å begå et slikt lovbrudd.

§ 111 skal lyde:

§ 111 Krenkelse av Norges selvstendighet og fred

Med fengsel inntil 30 år straffes den som ved bruk av makt, trusler eller på annen rettsstridig måte volder fare for at Norge eller en del av Norge

- a) innlemmes i en annen stat,
- b) blir underlagt en fremmed stats herredømme,
- c) eller en stat som Norge er alliert eller i kampefelleskap med, blir påført krig eller fiendtligheter,
- d) påføres vesentlige begrensninger i sin selvbestemmelserett, eller
- e) løsrives.

§ 112 skal lyde:

§ 112 Grov krenkelse av Norges selvstendighet og fred

Grov krenkelse av Norges selvstendighet og fred straffes med fengsel i minst 6 år og inntil 30 år. Ved avgjørelsen av om krenkelsen er grov, skal det særlig legges vekt på om

- a) den har hatt særlig alvorlige virkninger for Norge,
- b) den er gjennomført ved en organisert væpnet aksjon, under utnyttelse av frykt for inngrep av en fremmed stat, eller ved trussel om dette,
- c) gjerningspersonen er et medlem av regjeringen, Stortinget eller Høyesterett eller tilhører landets øverste sivile eller militære ledelse,
- d) handlingen har medført tap eller fare for tap av menneskeliv.

§ 118 skal lyde:

§ 118 Grovt inngrep overfor viktige samfunnsinstitusjoner
Grovt inngrep overfor viktige samfunnsinstitusjoner straffes med fengsel inntil 21 år. Ved avgjørelsen av om inngrepet er grovt, skal det særlig legges vekt på forhold som nevnt i § 112 bokstav a til d.

§ 122 skal lyde:

§ 122 Grov etterretningsvirksomhet mot statshemmeligheter

Grov etterretningsvirksomhet mot statshemmeligheter straffes med fengsel inntil 21 år. Ved avgjørelsen av om etterretningsvirksomheten er grov, skal det særlig legges vekt på om

- a) gjerningspersonen er et medlem av regjeringen, Stortinget eller Høyesterett eller tilhører landets øverste sivile eller militære ledelse,
- b) gjerningspersonen hadde til hensikt å avsløre opplysningen til en fremmed stat eller terrororganisasjon,
- c) en avsløring ville ha voldt betydelig skade.

§ 131 skal lyde:

§ 131 Terrorhandlinger

En straffbar handling som nevnt i §§ 138 til 141, § 142 første ledd, §§ 143 til 144, § 192, § 239 (allmennfarlig forgiftning), § 240 (alvorlig miljøkriminalitet), § 254 (grov frihetsberøvelse), § 256 (menneskehandel), § 274 (grov legemsskade), § 275 (drap), § 345 (grov brannstiftelse), anses som terrorhandling og straffes med fengsel inntil 30 år og i minst 6 år dersom den er begått med terrorhensikt som nevnt i annet ledd.

Terrorhensikt foreligger dersom en handling som nevnt i første ledd begås i den hensikt

- a) å forstyrre alvorlig en funksjon av grunnleggende betydning i samfunnet, som for eksempel lovgivende, utøvende eller dømmende myndighet, energiforsyning, sikker forsyning av mat eller vann, bank- og pengevesen eller helseberedskap og smittevern,
- b) å skape alvorlig frykt i en befolkning, eller
- c) urettmessig å tvinge offentlige myndigheter eller en mellomstatlig organisasjon til å gjøre, tåle eller unnlate noe av vesentlig betydning for landet eller organisasjonen, eller for et annet land eller en mellomstatlig organisasjon.

Straffen kan ikke settes under minstestrafen i bestemmelsene som er nevnt i første ledd.

§ 133 skal lyde:

§ 133 Terrorforbund

Med fengsel inntil 21 år straffes den som planlegger eller forbereder en terrorhandling ved å inngå forbund med noen om å begå en straffbar handling som nevnt i §§ 131, 138, 139, 141, 142, 143 eller 144.

Med fengsel inntil 3 år straffes den som inngår forbund med noen om å begå en straffbar handling som nevnt i §§ 137 eller 140.

§ 135 skal lyde:

§ 135 Terrorfinansiering

Med fengsel inntil 21 år straffes den som rettsstridig yter, mottar, sender, fremskaffer eller samler inn penger eller andre formuesgoder med hensikt eller viten om at midlene helt eller delvis skal brukes

- a) til å utføre en handling som nevnt i §§ 131, 134 eller §§ 137 til 144,
- b) av en person eller gruppe som har til formål å begå handlinger som nevnt i § 131, § 134 eller §§ 137 til 144, når personen eller gruppen har tatt skritt for å realisere formålet med ulovlige midler,
- c) av et foretak som noen som nevnt i bokstav b eier eller har kontroll over, eller
- d) av et foretak eller en person som handler på vegne av eller på instruks fra noen som nevnt i bokstav b.

På samme måte straffes den som stiller banktjenester eller andre finansielle tjenester til rådighet for personer eller foretak som nevnt i første ledd bokstav b, c eller d.

§ 136 skal lyde:

§ 136 Oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger

Med fengsel inntil 15 år straffes den som

- a) offentlig oppfordrer noen til å iverksette en straffbar handling som nevnt i §§ 131, 134, 135 eller §§ 137 til 144,
- b) rekrutterer noen til å begå en straffbar handling som nevnt i §§ 131, 134, 135 eller §§ 137 til 144, eller
- c) gir opplæring i metoder eller teknikker som er særlig egnet til å utføre eller bidra til utførelsen av en straffbar handling som nevnt i §§ 131, 134, 135 eller §§ 137 til 144, med forsett om at ferdighetene skal brukes til dette.

§ 137 skal lyde:

§ 137 Medvirkning til unndragning fra straff for terrorhandlinger

Med fengsel inntil 15 år straffes den som transporterer, skjuler eller på annen måte medvirker til at noen som har begått en straffbar handling som nevnt i §§ 131, 134, 135 eller §§ 138 til 144, unndrar seg strafforfølgningen eller en idømt straff.

Den som har gitt bistand som nevnt i første ledd til en av sine nærmeste, straffes ikke.

§ 138 skal lyde:

§ 138 Terrorbombing

Med fengsel inntil 30 år og i minst 6 år straffes den som sender inn, anbringer, avfyrer eller detonerer et sprenglegeme eller en annen potensielt dødbringende anordning på, i eller mot et offentlig sted, et statlig eller offentlig anlegg, et offentlig infrastruktur-anlegg eller et offentlig transportsystem, med forsett om å volde tap av menneskeliv eller betydelig skade på legeme, eiendom eller miljø.

§ 139 skal lyde:

§ 139 Kapring av luftfartøy og skip mv.

Den som ved vold, trusler eller på annen ulovlig måte tiltvinger seg kontroll over et luftfartøy i drift eller et skip eller griper inn i en flygning eller seilas, straffes med fengsel inntil 30 år. På samme måte straffes den som med slike midler tiltvinger seg kontroll over innretninger eller anlegg på kontinentalsokkelen.

§ 140 skal lyde:

§ 140 Forstyrrelse av den sikre drift av luftfartøy og skip mv.

Med fengsel inntil 15 år straffes den som ved vold, materiell ødeleggelse, meddelelse av feilaktig informasjon eller på annen måte forstyrrer den sikre drift av luftfartøy, flyplass, skip eller innretninger eller anlegg på kontinentalsokkelen, og derved volder fare for tap av menneskeliv eller betydelig skade på legeme, eiendom eller miljø.

§ 143 skal lyde:

§ 143 Gisseltaking i terrorøyemed

Med fengsel inntil 30 år og i minst 6 år straffes den som berøver noen friheten og som truer med å drepe eller skade gisselet eller med å fortsette å holde gisselet frihetsberøvet, med forsett om å tvinge en annen til å gjøre, tåle eller unnlate noe.

§ 144 skal lyde:

§ 144 Angrep på en internasjonalt beskyttet person

Med fengsel inntil 30 år og i minst 6 år straffes den som begår drap på et statsoverhode, en regjeringssjef, en utenriksminister eller en annen internasjonalt beskyttet person når personen befinner seg utenfor sitt hjemland.

Med fengsel inntil 21 år straffes den som berøver en slik person friheten eller skader ham på legemet, eller begår et voldelig angrep på hans tjenestested, bolig eller transportmiddel, der angrepet volder fare for død eller betydelig skade på legeme.

§ 151 skal lyde:

§ 151 Stemmekjøp og utilbørlig stemmepåvirkning

Med bot eller fengsel inntil 6 år straffes den som ved et offentlig valg

- a) ved trussel eller andre ulovlige midler søker å påvirke noens avgivelse av stemme,
- b) ved å gi et gode eller inngå avtale om det søker å oppnå at noen forplikter seg til å stemme på en bestemt måte eller unnlate å stemme,

- c) opptrer slik at noen utilsiktet unnlater å stemme, eller stemmer annerledes enn tilsiktet.

Med offentlig valg menes folkeavstemning, valg etter lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre og valg etter lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold kapittel 2.

§ 155 skal lyde:

§ 155 Vold eller trusler mot offentlig tjenestemann

Den som ved vold eller trusler påvirker en offentlig tjenestemann til å foreta eller unnlate å foreta en tjenestehandling, eller søker å oppnå dette, straffes med fengsel i 1 år og inntil 10 år.

Med offentlig tjenestemann menes enhver som utøver offentlig myndighet på vegne av stat eller kommune, eller som har slik kompetanse i kraft av sin stilling. Som offentlig tjenestemann anses også militære vakter, samt enhver som pliktmessig eller etter oppfordring yter bistand til en offentlig tjenestemann.

Første ledd gjelder også for lovbrudd mot Den internasjonale straffedomstols tjenestemenn.

Dersom det gjelder gjensidig, kan Kongen bestemme at første ledd også skal anvendes på lovbrudd mot tjenestemenn i et annet lands offentlige myndighet og i mellomstatlige organisasjoner som Norge er eller blir medlem av.

§ 158 skal lyde:

§ 158 Grov motarbeiding av rettsvesenet

Grov motarbeiding av rettsvesenet straffes med fengsel inntil 15 år. Ved avgjørelsen av om motarbeidingen er grov, skal det særlig legges vekt på om overtredelsen har voldt fare for noens liv eller helbred, er begått ved flere anledninger, av flere i fellesskap eller har et systematisk eller organisert preg.

Er lovbruddet begått som ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe, eller handlingen gjennomføres ved trusler om eller bruk av våpen, er straffen fengsel i minst 1 år.

§ 189 skal lyde:

§ 189 Ulovlig bevæpning på offentlig sted

Med bot eller fengsel inntil 6 år straffes den som på et offentlig sted forsettlig eller grovt uaktsomt har med

- a) skytevåpen,
- b) luft- og fjærvåpen,
- c) våpenetterligninger som lett kan forveksles med skytevåpen, eller
- d) skytevåpen som etter våpenloven 9. juni 1961 nr. 1 § 1 annet ledd er gjort varig ubrukbart.

På samme måte straffes den som på et offentlig sted bærer kniv eller lignende skarpt redskap som er egnet til å påføre noen en legemskrenkelse.

Forbudet i første og annet ledd gjelder ikke skytevåpen, kniv eller annet redskap som brukes til, bæres eller medbringes i forbindelse med arbeid, friluftsliv eller et annet aktverdig formål.»

Votering:

Forslaget frå Framstegspartiet og Høgre blei med 56 mot 17 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 20.08.56)

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

L o v

om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 mv. (skjerpande og formildende omstendigheter, folkemord, rikets selvstendighet, terrorhandlingar, ro, orden og sikkerhet, og offentlig myndighet)

I

Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff endres slik:

I den alminnelige delen fjernes alle punktum i paragrafoverskriftene, og teksten i overskriften settes i kursiv.

§ 3 nytt annet ledd skal lyde:

Bestemmelsene i kapittel 16 anvendes på handlingar begått før ikrafttredelsen dersom handlingen på gjerningstidspunktet var straffbar ifølge dagjeldende straffelovgivning og ansett som folkemord, forbrytelse mot menneskeheten eller krigsforbrytelse etter folkeretten. Straffen kan likevel ikke overskride straffen som ville ha blitt idømt etter straffelovgivningen på gjerningstidspunktet.

Nåværende annet til fjerde ledd blir tredje til femte ledd.

§ 5 nytt fjerde ledd skal lyde:

For handlingar som nevnt i første ledd nr. 2 gjelder annet og tredje ledd bare dersom handlingen etter folkeretten anses som folkemord, forbrytelse mot menneskeheten eller krigsforbrytelse.

Nåværende fjerde og femte ledd blir femte og sjette ledd.

§ 29 nytt annet ledd skal lyde:

Når det ved fastsetting av straff er aktuelt å ilegge flere strafferettslige reaksjonar, jf. første ledd og § 30, skal den samlede reaksjonen stå i et rimelig forhold til lovbruddet.

§ 77 skal lyde:

§ 77 *Skjerpande omstendigheter*

Ved straffutmålingen skal det i skjerpande retning især tas i betraktning at lovbruddet:

- er begått med midler eller metoder som er særlig farlige eller har stort skadepotensial,
- har satt menneskers liv eller helse i fare eller voldt velferdstap,
- er tilsiktet et vesentlig mer alvorlig resultat eller det lett kunne ha blitt følgen,
- er begått på en særlig hensynsløs måte,
- er ledd i en planlagt eller organisert virksomhet,
- er begått av flere i fellesskap,
- er forøvet ved at lovbrøyteren har utnyttet eller forledet unge personer, personer i en meget vanskelig livssituasjon,

sjon, som er psykisk utviklingshemmet eller står i et avhengighetsforhold til lovbrøyteren,

- har rammet personer som er forsvarsløse eller særlig utsatt for lovbrudd,
- har sin bakgrunn i andres religion eller livssyn, hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, homofile orientering, funksjonsevne eller andre forhold som støter an mot grupper med et særskilt behov for vern,
- er begått i offentlig tjeneste eller er forøvet ved brudd på en særlig tillit,
- er begått av noen som tidligere er ilagt en strafferettslig reaksjon for liknende handlingar eller andre handlingar som er av betydning for saken.

§ 78 skal lyde:

§ 78 *Formildende omstendigheter*

Ved straffutmålingen skal det i formildende retning især tas i betraktning at:

- det foreligger en situasjon eller tilstand som nevnt i § 80 bokstav b, c, d, e, i eller j,
- lovbrøyteren har forebygget, gjenopprettet eller begrenset skaden eller velferdstapet voldt ved lovbruddet, eller søkt å gjøre det,
- lovbruddet i betydelig grad er foranlediget av den skadelidtes forhold,
- lovbrøyteren på handlingstidspunktet har redusert evne til realistisk å vurdere sitt forhold til omverdenen på grunn av psykisk lidelse, psykisk utviklingshemming, bevissthetsforstyrrelse som ikke er en følge av selvforskyldt rus, eller en sterk sinnsbevegelse,
- det har gått lang tid siden lovbruddet, eller saksbehandlingen har tatt lengre tid enn rimelig ut fra lovbruddets art, uten at lovbrøyteren kan lastes for dette,
- lovbrøyteren har avgitt en uforbeholden tilståelse, eller i vesentlig grad bidratt til oppklaring av andre lovbrudd,
- lovbrøyteren selv er hardt rammet av lovbruddet, eller straffreaksjonen vil bli en sterk belastning på grunn av høy alder, sykdom eller andre omstendigheter,
- lovbrøyteren tidligere ikke er ilagt en strafferettslig reaksjon for liknende handlingar eller andre handlingar som er av betydning for saken.

§ 91 skal lyde:

Straffansvaret for folkemord, forbrytelser mot menneskeheten, krigsforbrytelser og terrorhandlingar foreldes ikke dersom handlingene kan straffes med fengsel i 15 år eller mer.

§ 96 skal lyde:

Idømt straff for folkemord, forbrytelser mot menneskeheten, krigsforbrytelser og terrorhandlingar foreldes ikke dersom handlingene kan straffes med fengsel i 15 år eller mer.

Annen del skal lyde:

Annen del. De straffbare handlingene**Kapittel 16. Folkemord, forbrytelse mot menneskeheten og krigsforbrytelse**

§ 101 *Folkemord*

For folkemord straffes den som i hensikt helt eller delvis å ødelegge en nasjonal, etnisk, rasemessig eller religiøs gruppe

- a) dreper ett eller flere medlemmer av gruppen,
- b) forårsaker betydelig skade på legeme eller helse til ett eller flere medlemmer av gruppen,
- c) utsetter ett eller flere medlemmer av gruppen for levevilkår som tar sikte på å fysisk ødelegge gruppen, helt eller delvis,
- d) iverksetter tiltak overfor ett eller flere medlemmer av gruppen som tar sikte på å forhindre fødsler innenfor gruppen, eller
- e) med makt overfører ett eller flere barn fra gruppen til en annen gruppe.

Til straff for medvirkning er forsett om hovedforørens ødeleggelseshensikt tilstrekkelig.

Straffen for folkemord er fengsel inntil 30 år.

§ 102 *Forbrytelse mot menneskeheten*

For forbrytelse mot menneskeheten straffes den som, som ledd i et utbredt eller systematisk angrep rettet mot en sivilbefolkning,

- a) dreper en person,
- b) utrydder en befolkning helt eller delvis, herunder utsetter den eller deler av den for levekår som tar sikte på å utrydde befolkningen helt eller delvis,
- c) gjør en person til slave,
- d) deporterer eller tvangsflytter en befolkning i strid med folkeretten,
- e) fengsler eller på annen alvorlig måte berøver en person friheten i strid med grunnleggende folkerettslige regler,
- f) torturerer en person i vedkommendes varetekt eller kontroll ved å forårsake alvorlig psykisk eller fysisk smerte,
- g) utsetter en person for voldtekt, seksuelt slaveri eller tvungen prostitusjon, tvungent svangerskap, tvangsterilisering eller annen tilsvarende grov seksuell vold,
- h) utsetter en identifiserbar gruppe for forfølgelse ved å berøve ett eller flere medlemmer av gruppen grunnleggende menneskerettigheter på politisk, rasemessig, nasjonalt, etnisk, kulturelt, religiøst, kjønnsbasert eller annet folkerettsstridig grunnlag,
- i) på vegne av, eller med samtykke, støtte eller tillatelse av en stat eller en politisk organisasjon bidrar til at en person forsvinner ufrivillig, med det forsett å unndra vedkommende fra lovens beskyttelse for et lengre tidsrom,
- j) innenfor rammen av et institusjonalisert regime basert på én rasemessig gruppes systematiske undertrykking og dominans over en eller flere andre rasemessige grupper begår en apartheidforbrytelse ved å foreta umenneskelige handlinger av samme eller liknende art som de som er omfattet av paragrafen her i den hensikt å opprettholde regimet, eller
- k) begår en annen umenneskelig handling av liknende art som forårsaker store lidelser eller alvorlig skade på legeme eller helse.

Straffen for forbrytelse mot menneskeheten er fengsel inntil 30 år.

§ 103 *Krigsforbrytelse mot person*

For krigsforbrytelse straffes den som i forbindelse med en væpnet konflikt

- a) dreper en beskyttet person,
- b) påfører en beskyttet person stor lidelse eller betydelig skade på legeme eller helse, særlig ved tortur eller annen grusom eller umenneskelig behandling,
- c) gjør en beskyttet person til slave,
- d) utsetter en beskyttet person for voldtekt, seksuelt slaveri, tvungen prostitusjon, tvungent svangerskap, tvungen sterilisering eller annen tilsvarende grov seksuell vold,
- e) tar en beskyttet person som gissel,
- f) utskriver eller verver barn under 18 år til væpnede styrker eller bruker dem aktivt til å delta i fiendtlighetene,
- g) utsetter en beskyttet person for et medisinsk eller vitenskapelig eksperiment som ikke skjer i personens interesse og som medfører alvorlig fare for personens liv eller helse,
- h) i strid med folkeretten deporterer eller tvangsflytter en beskyttet person fra et område hvor personen lovlig oppholder seg eller ulovlig sperrer inne en beskyttet person,
- i) ilegger eller iverksetter en straff mot en beskyttet person uten at personen først har fått en rettfærdig rettergang i samsvar med folkeretten,
- j) grovt krenker en beskyttet persons verdighet ved ydmykende eller nedverdiggende behandling, eller
- k) skader en stridende som har overgitt seg eller er kampudyktig.

Ved internasjonal væpnet konflikt straffes også den som

- a) overfører en del av sin egen sivilbefolkning til et okkupert område,
- b) tvinger en av motpartens borgere til å delta i strids handlinger mot eget land, eller
- c) tvinger en beskyttet person til å tjenestegjøre i en fiendtlig makts væpnede styrker.

En beskyttet person er en person som ikke, eller ikke lenger, tar aktiv del i fiendtlighetene, eller som for øvrig er beskyttet etter folkeretten.

Straffen for krigsforbrytelse mot person er fengsel inntil 15 år, men inntil 30 år i de tilfellene som er nevnt i første ledd bokstav a til e eller for øvrig hvis forbrytelsen er grov. Ved avgjørelsen av om forbrytelsen er grov, skal det blant annet legges vekt på dens skadepotensial og skadevirkninger, og på om den er begått som ledd i en plan eller målsetting om eller som ledd i en omfattende utøvelse av slike forbrytelser.

§ 104 *Krigsforbrytelse mot eiendom og sivile rettigheter*

For krigsforbrytelse dømmes den som i forbindelse med en væpnet konflikt

- a) plyndrer,
- b) i stor målestokk ødelegger, beslaglegger eller konfis-

kerer eiendom uten at det er strengt nødvendig av hensyn til krigføring, eller

- c) erklærer motpartens borgeres sivile rettigheter, eller deres mulighet for å få disse prøvd for domstolene, opphevet eller midlertidig satt ut av kraft.

Krigsforbrytelse mot eiendom eller sivile rettigheter straffes med fengsel inntil 10 år, men inntil 30 år når forbrytelsen er grov, jf. § 103 fjerde ledd annet punktum.

§ 105 *Krigsforbrytelse mot humanitære innsatser eller kjennemerker*

For krigsforbrytelse straffes den som i forbindelse med en væpnet konflikt

- a) retter et angrep mot personell, anlegg, materiell, enheter eller kjøretøy som er involvert i humanitært hjelpearbeid eller fredsbevarende operasjoner i samsvar med FN-pakten, så langt disse har krav på folkerettslig beskyttelse for sivile personer eller eiendom,
- b) retter et angrep mot personell, bygninger, materiell, sanitetsenheter eller transporter som etter folkeretten har rett til å benytte et av Genèvekonvensjonenes og tilleggsprotokollenes særskilt beskyttede kjennemerker eller en annen identifikasjonsmetode som viser at de er beskyttet etter Genèvekonvensjonene, eller
- c) misbruker parlamentærflagg, fiendens eller De forente nasjoners flagg, militære kjennetegn eller uniformer eller misbruker de særskilt beskyttede kjennemerker som nevnt i bokstav b, slik at noen dør eller påføres betydelig skade.

Straff for krigsforbrytelse mot humanitære innsatser eller kjennemerker er fengsel inntil 10 år, men inntil 30 år i de tilfellene som er nevnt i bokstav c og for øvrig når forbrytelsen er grov, jf. § 103 fjerde ledd annet punktum.

§ 106 *Krigsforbrytelse gjennom anvendelse av forbudte stridsmetoder*

For krigsforbrytelse straffes den som i forbindelse med en væpnet konflikt

- a) retter et angrep mot sivilbefolkningen som sådan eller sivile enkeltpersoner som ikke deltar i fiendtlighetene,
- b) benytter utsulting av sivile som stridsmetode ved å frata, unndra eller nekte dem tilgang til mat eller gjenstander som er uunnværlige for at de skal overleve, eller i strid med folkeretten forhindrer hjelpeforsyninger,
- c) iverksetter et angrep med kunnskap om at et slikt angrep vil forårsake tap av sivile personers liv, skade på sivile personer, skade på sivile gjenstander eller skade på naturmiljøet, som vil være for omfattende i forhold til den forventede konkrete og umiddelbare samlede militære fordel,
- d) anvender en beskyttet persons tilstedeværelse for å oppnå at visse steder, områder eller væpnede styrker ikke kan gjøres til gjenstand for militære operasjoner,
- e) retter et angrep mot byer, steder, bosettinger eller bygninger som ikke forsvares og som ikke utgjør militære mål, eller mot demilitariserte soner,
- f) retter et angrep mot bygninger som er viet til religion, utdanning, kunst, vitenskap eller velgjørende formål, mot historiske minnesmerker, kulturminner, sykehus

og samlingssteder for syke og sårede eller mot annen sivil gjenstand som ikke utgjør militære mål,

- g) ved å forlede noen til å tro at de har rett til beskyttelse eller plikt til å gi beskyttelse i henhold til folkeretten og med den hensikt å svikte denne tilliten, dreper eller sårer noen som tilhører motpartens borgere eller væpnede styrker, eller
- h) erklærer eller truer med at det ikke vil bli vist nåde.

Straffen for krigsforbrytelse ved anvendelse av forbudte stridsmetoder er fengsel inntil 15 år, men inntil 30 år der forbrytelsen omfatter forsettlig drap av en sivil eller annen beskyttet person eller for øvrig hvis forbrytelsen er grov, jf. § 103 fjerde ledd annet punktum.

§ 107 *Krigsforbrytelse gjennom anvendelse av forbudte stridsmidler*

For krigsforbrytelse straffes den som i forbindelse med en væpnet konflikt

- a) bruker gift eller giftige våpen,
- b) bruker biologiske eller kjemiske våpen,
- c) bruker kuler som lett utvider seg eller blir flate i det menneskelige legemet, eller
- d) bruker et annet stridsmiddel som er i strid med folkeretten.

Straffen for krigsforbrytelse ved anvendelse av forbudte stridsmidler er fengsel inntil 15 år, men inntil 30 år der forbrytelsen omfatter forsettlig drap av en sivil eller annen beskyttet person eller for øvrig hvis forbrytelsen er grov, jf. § 103 fjerde ledd annet punktum.

§ 108 *Forbund om og tilskynding til folkemord, forbrytelse mot menneskeheten og krigsforbrytelse*

Med fengsel inntil 10 år straffes den som inngår forbund med noen om å begå lovbrudd som nevnt i §§ 101 til 107. Det samme gjelder den som direkte og offentlig tilskynder noen til å begå et slikt lovbrudd.

§ 109 *Overordnedes ansvar*

For krenkelse av overordnedes ansvar straffes en militær eller sivil leder eller en som faktisk opptrer som det, dersom personer under vedkommendes effektive myndighet og kontroll begår en forbrytelse som nevnt i §§ 101 til 107, når forbrytelsen er et resultat av at lederen ikke har utøvd forsvarlig kontroll over dem, og lederen

- a) visste eller burde ha visst at de underordnede hadde påbegynt en slik forbrytelse eller at den var umiddelbart forestående, og
- b) unnlot å iverksette nødvendige og rimelige tiltak som sto i vedkommendes makt for å hindre eller stanse forbrytelsen, eller å rapportere forholdet til en kompetent myndighet for strafforfølgning.

Straffen er fengsel inntil 10 år, men inntil 30 år der forbrytelsen er grov. Ved vurderingen av om forbrytelsen er grov, skal det legges vekt på hvor alvorlige og omfattende forbrytelser de underordnede har begått og i hvilken grad den overordnede er å bebreide.

§ 110 *Minstestraff*

Straff som utmåles etter bestemmelsene i dette kapitel

let kan ikke settes under minstestrafen som er bestemt i straffebud som i mangel av kapittel 16 ville ha rammet handlingen det domfelles for.

Kapittel 17. Vern av Norges selvstendighet og andre grunnleggende nasjonale interesser

§ 111 *Krenkelse av Norges selvstendighet og fred*

Med fengsel inntil 15 år straffes den som ved bruk av makt, trusler eller på annen rettsstridig måte volder fare for at Norge eller en del av Norge

- a) innlemmes i en annen stat,
- b) blir underlagt en fremmed stats herredømme,
- c) eller en stat som Norge er alliert eller i kamfelleskap med, blir påført krig eller fiendtligheter,
- d) påføres vesentlige begrensninger i sin selvbestemmelserett, eller
- e) løsrives.

§ 112 *Grov krenkelse av Norges selvstendighet og fred*

Grov krenkelse av Norges selvstendighet og fred straffes med fengsel inntil 21 år. Ved avgjørelsen av om krenkelsen er grov, skal det særlig legges vekt på om

- a) den har hatt særlig alvorlige virkninger for Norge,
- b) den er gjennomført ved en organisert væpnet aksjon, under utnyttelse av frykt for inngrep av en fremmed stat, eller ved trussel om dette,
- c) gjerningspersonen er et medlem av regjeringen, Stortinget eller Høyesterett eller tilhører landets øverste sivile eller militære ledelse,
- d) handlingen har medført tap eller fare for tap av menneskeliv.

§ 113 *Krenkelse av Norges statsforfatning*

Den som ved bruk av makt, trusler eller på annen rettsstridig måte volder fare for at Norges statsforfatning forandres, straffes med fengsel inntil 15 år.

§ 114 *Grov krenkelse av Norges statsforfatning*

Grov krenkelse av Norges statsforfatning straffes med fengsel inntil 21 år. Ved avgjørelsen av om krenkelsen er grov, skal det særlig legges vekt på forhold som nevnt i § 112 bokstav a til d.

§ 115 *Angrep på de høyeste statsorganenes virksomhet*

Med fengsel inntil 10 år straffes den som ved bruk av makt, trusler eller på annen rettsstridig måte volder fare for at Kongen, Regenten, regjeringen, Stortinget, Høyesterett eller Riksretten, eller et medlem av disse institusjonene, hindres eller påvirkes i sin virksomhet.

§ 116 *Grovt angrep på de høyeste statsorganenes virksomhet*

Grovt angrep på de høyeste statsorganenes virksomhet straffes med fengsel inntil 21 år. Ved avgjørelsen av om angrepet er grovt, skal det særlig legges vekt på forhold som nevnt i § 112 bokstav a til d.

§ 117 *Inngrep overfor viktige samfunnsinstitusjoner*

Med fengsel inntil 6 år straffes den som ved bruk av

makt, vold eller trusler, eller på annen ulovlig og organisert måte, griper inn i virksomheten til viktige samfunnsinstitusjoner som for eksempel en offentlig myndighet, et politisk parti eller et medieforetak, og derved setter betydelige samfunnsinteresser i fare.

§ 118 *Grovt inngrep overfor viktige samfunnsinstitusjoner*

Grovt inngrep overfor viktige samfunnsinstitusjoner straffes med fengsel inntil 15 år. Ved avgjørelsen av om inngrepet er grovt, skal det særlig legges vekt på forhold som nevnt i § 112 bokstav a til d.

§ 119 *Landssvik*

Med fengsel inntil 10 år straffes den som i krig, under okkupasjon eller en internasjonal væpnet konflikt på norsk territorium, eller ved overhengende fare for dette, yter fienden eller okkupasjonsmakten bistand mot Norge eller skader den norske forsvarsevnen.

På samme måte straffes den som skader forsvarsevnen til en stat som Norge er alliert eller i kamfelleskap med.

§ 120 *Grovt landssvik*

Grovt landssvik straffes med fengsel inntil 21 år. Ved avgjørelsen av om landssviket er grovt, skal det særlig legges vekt på forhold som nevnt i § 112 bokstav a, c og d.

§ 121 *Etterretningsvirksomhet mot statshemmeligheter*

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som til fordel for en fremmed stat, terrororganisasjon eller uten aktverdig grunn samler inn eller setter seg i besittelse av en hemmelig opplysning som, om den blir kjent for en slik stat, terrororganisasjon eller for øvrig avsløres, kan skade grunnleggende nasjonale interesser som gjelder

- a) forsvars-, sikkerhets- og beredskapsmessige forhold,
- b) de øverste statsorganenes virksomhet, sikkerhet eller handlefrihet,
- c) forholdet til andre stater,
- d) sikkerhetsopplegg for fremmede staters representasjon og ved større nasjonale og internasjonale arrangementer,
- e) samfunnets infrastruktur, så som mat-, vann- og energiforsyning, samferdsel og telekommunikasjon, helseberedskap eller bank- og pengevesen, eller
- f) norske naturressurser.

§ 122 *Grov etterretningsvirksomhet mot statshemmeligheter*

Grov etterretningsvirksomhet mot statshemmeligheter straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om etterretningsvirksomheten er grov, skal det særlig legges vekt på om

- a) gjerningspersonen er et medlem av regjeringen, Stortinget eller Høyesterett eller tilhører landets øverste sivile eller militære ledelse,
- b) gjerningspersonen hadde til hensikt å avsløre opplysningen til en fremmed stat eller terrororganisasjon,
- c) en avsløring ville ha voldt betydelig skade.

§ 123 *Avsløring av statshemmeligheter*

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som uten

aktverdig grunn offentliggjør, overleverer eller på annen måte avslører en hemmelig opplysning som kan skade grunnleggende nasjonale interesser som nevnt i § 121. Den som avslører en slik opplysning til en fremmed stat eller terrororganisasjon, anses ikke for å ha en aktverdig grunn.

§ 124 *Grov avsløring av statshemmeligheter*

Grov avsløring av en statshemmelighet straffes med fengsel inntil 15 år. Ved avgjørelsen av om avsløringen er grov, skal det særlig legges vekt på om

- a) gjerningspersonen er et medlem av regjeringen, Stortinget eller Høyesterett eller tilhører landets øverste sivile eller militære ledelse,
- b) hemmeligheten er betrodd gjerningspersonen i tjeneste eller arbeid,
- c) hemmeligheten er avslørt til en fremmed stat eller en terrororganisasjon,
- d) betydelig skade er voldt.

§ 125 *Uaktsom avsløring av statshemmeligheter*

Den som uaktsomt avslører en statshemmelighet, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 126 *Annen ulovlig etterretning*

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som på norsk område til fordel for en fremmed stat eller terrororganisasjon

- a) innsamler opplysninger om personlige forhold, når meddelelse av disse kan volde fare for noens liv, helse, frihet eller eiendom, eller
- b) innsamler opplysninger som kan skade andre staters sikkerhetsinteresser.

§ 127 *Forbund om krenkelse av Norges selvstendighet og forfatning mv.*

Med fengsel inntil 6 år straffes den som inngår forbund med noen om å begå lovbrudd som nevnt i §§ 111–120, § 123 eller § 124.

§ 128 *Ulovlig militær virksomhet*

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som danner en privat organisasjon av militær karakter her i riket, eller deltar i, rekrutterer medlemmer eller yter økonomisk eller annen materiell støtte til en slik organisasjon. På samme måte straffes den som her i riket rekrutterer noen til militær virksomhet for en fremmed stat.

§ 129 *Straff for deltakelse mv. i voldelig sammenslutning med politiske mål*

Med fengsel inntil 6 år straffes den som danner, deltar i, rekrutterer medlemmer eller yter økonomisk eller annen materiell støtte til en sammenslutning som har til formål ved grovt skadeverk, sabotasje, vold eller tvang eller trusler om dette å begå en handling som nevnt i §§ 111–120 eller på annen måte forstyrre samfunnsordenen eller oppnå innflytelse i offentlige anliggender, når sammenslutningen har tatt skritt for å realisere formålet med ulovlige midler.

Medvirkning straffes ikke.

Kapittel 18. Terrorhandlinger og terrorrelaterte handlinger

§ 131 *Terrorhandlinger*

En straffbar handling som nevnt i §§ 138 til 141, § 142 første ledd, §§ 143 til 144, § 192, § 239 (allmennfarlig forgiftning), § 240 (alvorlig miljøkriminalitet), § 254 (grov frihetsberøvelse), § 256 (menneskehandel), § 274 (grov legemsskade), § 275 (drap), § 345 (grov brannstiftelse), anses som terrorhandling og straffes med fengsel inntil 21 år dersom den er begått med terrorhensikt som nevnt i annet ledd.

Terrorhensikt foreligger dersom en handling som nevnt i første ledd begås i den hensikt

- a) å forstyrre alvorlig en funksjon av grunnleggende betydning i samfunnet, som for eksempel lovgivende, utøvende eller dømmende myndighet, energiforsyning, sikker forsyning av mat eller vann, bank- og pengevesen eller helseberedskap og smittevern,
- b) å skape alvorlig frykt i en befolkning, eller
- c) urettmessig å tvinge offentlige myndigheter eller en mellomstatlig organisasjon til å gjøre, tåle eller unnlate noe av vesentlig betydning for landet eller organisasjonen, eller for et annet land eller en mellomstatlig organisasjon.

Straffen kan ikke settes under minstestrafen i bestemmelsene som er nevnt i første ledd.

§ 132 *Grove terrorhandlinger*

Grov overtredelse av § 131 straffes med fengsel inntil 30 år. Ved avgjørelsen av om terrorhandlingen er grov, skal det særlig legges vekt på om den

- a) har medført tap av flere menneskeliv eller svært omfattende ødeleggelse av eiendom eller miljø, eller særlig nærliggende fare for det,
- b) er utført med særlig skadelige midler,
- c) er begått av en person som i kraft av sin stilling nyter en særlig tillit som kan utnyttes til å gjennomføre en terrorhandling.

§ 133 *Terrorforbund*

Med fengsel inntil 10 år straffes den som planlegger eller forbereder en terrorhandling ved å inngå forbund med noen om å begå en straffbar handling som nevnt i §§ 131, 138, 139, 141, 142, 143 eller 144.

Med fengsel inntil 3 år straffes den som inngår forbund med noen om å begå en straffbar handling som nevnt i §§ 137 eller 140.

§ 134 *Terrortrusler*

Den som truer med å begå en handling som nevnt i § 131 eller §§ 137 til 144, straffes med fengsel inntil 10 år.

Dersom trusselen leder til en følge som nevnt i § 131 annet ledd, straffes handlingen med fengsel inntil 21 år.

§ 135 *Terrorfinansiering*

Med fengsel inntil 10 år straffes den som rettsstridig yter, mottar, sender, fremskaffer eller samler inn penger

eller andre formuesgoder med hensikt eller viten om at midlene helt eller delvis skal brukes

- a) til å utføre en handling som nevnt i §§ 131, 134 eller § 137 til 144,
- b) av en person eller gruppe som har til formål å begå handlinger som nevnt i § 131, § 134 eller §§ 137 til 144, når personen eller gruppen har tatt skritt for å realisere formålet med ulovlige midler,
- c) av et foretak som noen som nevnt i bokstav b eier eller har kontroll over, eller
- d) av et foretak eller en person som handler på vegne av eller på instruks fra noen som nevnt i bokstav b.

På samme måte straffes den som stiller banktjenester eller andre finansielle tjenester til rådighet for personer eller foretak som nevnt i første ledd bokstav b, c eller d.

§ 136 *Oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger*

Med fengsel inntil 6 år straffes den som

- a) offentlig oppfordrer noen til å iverksette en straffbar handling som nevnt i §§ 131, 134, 135 eller §§ 137 til 144,
- b) rekrutterer noen til å begå en straffbar handling som nevnt i §§ 131, 134, 135 eller §§ 137 til 144, eller
- c) gir opplæring i metoder eller teknikker som er særlig egnet til å utføre eller bidra til utførelsen av en straffbar handling som nevnt i §§ 131, 134, 135 eller §§ 137 til 144, med forsett om at ferdighetene skal brukes til dette.

§ 137 *Medvirkning til unndragning fra straff for terrorhandlinger*

Med fengsel inntil 6 år straffes den som transporterer, skjuler eller på annen måte medvirker til at noen som har begått en straffbar handling som nevnt i §§ 131, 134, 135 eller §§ 138 til 144, unndrar seg strafforfølgningen eller en idømt straff.

Den som har gitt bistand som nevnt i første ledd til en av sine nærmeste, straffes ikke.

§ 138 *Terrorbombing*

Med fengsel inntil 21 år straffes den som sender inn, anbringer, avfyrer eller detonerer et sprenglegeme eller en annen potensielt dødbringende anordning på, i eller mot et offentlig sted, et statlig eller offentlig anlegg, et offentlig infrastrukturanlegg eller et offentlig transportsystem, med forsett om å volde tap av menneskeliv eller betydelig skade på legeme, eiendom eller miljø.

§ 139 *Kapring av luftfartøy og skip mv.*

Den som ved vold, trusler eller på annen ulovlig måte tiltvinger seg kontroll over et luftfartøy i drift eller et skip eller griper inn i en flygning eller seilas, straffes med fengsel inntil 21 år. På samme måte straffes den som med slike midler tiltvinger seg kontroll over innretninger eller anlegg på kontinentalsokkelen.

§ 140 *Forstyrrelse av den sikre drift av luftfartøy og skip mv.*

Med fengsel inntil 6 år straffes den som ved vold, mate-

riell ødeleggelse, meddelelse av feilaktig informasjon eller på annen måte forstyrrer den sikre drift av luftfartøy, flyplass, skip eller innretninger eller anlegg på kontinentalsokkelen, og derved volder fare for tap av menneskeliv eller betydelig skade på legeme, eiendom eller miljø.

§ 141 *Utslipp av farlig stoff fra skip mv.*

Med fengsel inntil 15 år straffes den som volder fare for tap av menneskeliv eller betydelig skade på legeme, eiendom eller miljø ved å

- a) føre et skip inn i fremmed eiendom eller for øvrig bruke et skip på en måte som volder slik fare,
- b) bruke mot eller på et skip eller innretninger eller anlegg på kontinentalsokkelen et eksplosivt eller radioaktivt materiale, biologisk eller kjemisk våpen, eller
- c) slippe ut fra et skip eller innretninger eller anlegg på kontinentalsokkelen et eksplosivt eller radioaktivt materiale, biologisk eller kjemisk våpen, olje, flytende naturgass eller annet giftig eller farlig stoff.

§ 142 *Ulovlig befatning med farlig materiale mv.*

Med fengsel inntil 21 år straffes den som volder fare for tap av menneskeliv eller betydelig skade på legeme, eiendom eller miljø ved ulovlig å

- a) bruke eksplosivt eller radioaktivt materiale, biologiske eller kjemiske våpen eller en kjernefysisk eller radioaktiv anordning, eller
- b) bruke eller skade et nukleært anlegg slik at det oppstår stråling eller utslipp av radioaktivt materiale.

Med fengsel inntil 15 år straffes den som ulovlig mottar, besitter, sprer, transporterer eller på annen måte har ulovlig befatning med

- a) et eksplosivt eller radioaktivt materiale eller en kjernefysisk eller radioaktiv anordning, når materialet eller anordningen skal brukes for å true noen til å gjøre, tåle eller unnlate noe eller brukes til en handling som volder fare for tap av menneskeliv eller betydelig skade på legeme, eiendom eller miljøet, eller
- b) et radioaktivt, biologisk eller kjemisk våpen, eller utstyr eller komponenter spesielt konstruert eller forberedt for fremstilling, bruk, produksjon eller levering av kjernefysisk materiale, når utstyret eller komponentene skal brukes i ulovlig kjernefysisk virksomhet.

Med fengsel inntil 10 år straffes den som

- a) ved trusler, vold, tyveri, underslag, bedrageri eller på annen ulovlig måte søker å sette seg i besittelse av radioaktivt materiale, kjemiske eller biologiske våpen, en kjernefysisk eller radioaktiv anordning, eller et nukleært anlegg, eller
- b) ulovlig bringer, sender eller forflytter radioaktivt materiale eller kjemiske eller biologiske våpen inn i eller ut av en stat.

§ 143 *Gisseltaking i terrorøyemed*

Med fengsel inntil 12 år straffes den som berøver noen friheten og som truer med å drepe eller skade gisselet eller med å fortsette å holde gisselet frihetsberøvet, med forsett om å tvinge en annen til å gjøre, tåle eller unnlate noe.

§ 144 *Angrep på en internasjonalt beskyttet person*

Med fengsel inntil 21 år straffes den som begår drap på et statsoverhode, en regjeringssjef, en utenriksminister eller en annen internasjonalt beskyttet person når personen befinner seg utenfor sitt hjemland.

Med fengsel inntil 15 år straffes den som berøver en slik person friheten eller skader ham på legemet, eller begår et voldelig angrep på hans tjenestested, bolig eller transportmiddel, der angrepet volder fare for død eller betydelig skade på legeme.

Kapittel 19. Vern av offentlig myndighet og tilliten til den

§ 151 *Stemmekjøp og utilbørlig stemmepåvirkning*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ved et offentlig valg

- ved trussel eller andre ulovlige midler søker å påvirke noens avgivelse av stemme,
- ved å gi et gode eller inngå avtale om det søker å oppnå at noen forplikter seg til å stemme på en bestemt måte eller unnlate å stemme,
- opptrer slik at noen utilsiktet unnlater å stemme, eller stemmer annerledes enn tilsiktet.

Med offentlig valg menes folkeavstemning, valg etter lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre og valg etter lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold kapittel 2.

§ 152 *Stemmesalg*

Den som i et offentlig valg på grunn av et mottatt gode eller avtale om dette gir løfte om å stemme på en bestemt måte, eller om å unnlate å stemme, straffes med bot eller fengsel inntil 6 måneder.

§ 153 *Uberettiget valgdeltakelse*

Den som i et offentlig valg stemmer uten å ha rett til det, avgir stemme i en annens navn eller stemmer mer enn én gang, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

§ 154 *Etterfølgende påvirkning av valgresultatet*

Den som i et offentlig valg teller stemmer feil, fjerner eller endrer avgitte stemmer, legger til stemmer som ikke er avgitt, eller på annen måte påvirker resultatet av opptellingen, straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 155 *Vold eller trusler mot offentlig tjenestemann*

Den som ved vold eller trusler påvirker en offentlig tjenestemann til å foreta eller unnlate å foreta en tjenestehandling, eller søker å oppnå dette, straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

Med offentlig tjenestemann menes enhver som utøver offentlig myndighet på vegne av stat eller kommune, eller som har slik kompetanse i kraft av sin stilling. Som offentlig tjenestemann anses også militære vakter, samt enhver som pliktmessig eller etter oppfordring yter bistand til en offentlig tjenestemann.

Første ledd gjelder også for lovbrudd mot Den internasjonale straffedomstols tjenestemenn.

Dersom det gjelder gjensidig, kan Kongen bestemme at første ledd også skal anvendes på lovbrudd mot tjenestemenn i et annet lands offentlige myndighet og i mellomstatlige organisasjoner som Norge er eller blir medlem av.

§ 156 *Hindring av offentlig tjenestemann*

Den som hindrer en offentlig tjenestemann i å utføre en tjenestehandling, for eksempel ved å nekte adgang til steder hvor han har berettiget tilgang, straffes med bot eller fengsel inntil 6 måneder. På samme måte straffes den som ved skjellsord eller annen utilbørlig atferd forulemper ham under utføringen av tjenesten.

§ 157 *Motarbeiding av rettsvesenet*

Med fengsel inntil 6 år straffes den som ved vold, trusler, skadeverk eller annen rettsstridig atferd overfor en aktør i rettsvesenet eller noen av hans nærmeste

- opptrer slik at det er egnet til å påvirke aktøren til å foreta eller unnlate en handling, et arbeid eller en tjeneste i forbindelse med en straffesak eller en sivil sak, eller
- gjengjelder en handling, et arbeid eller en tjeneste som aktøren har utført i forbindelse med en straffesak eller en sivil sak.

Med aktør i rettsvesenet menes den som

- er fornærmet i en straffesak, har anmeldt et straffbart forhold eller anlagt søksmål i en sivil sak,
- har avgitt forklaring for politiet, påtalemyndigheten, domstolen, kriminalomsorgen eller Gjenopptakelseskommisjonen,
- arbeider eller utfører tjeneste for et organ som nevnt i bokstav b,
- er fast eller oppnevnt forsvarer, bistandsadvokat eller prosessfullmektig, eller
- vurderer å foreta en slik handling eller å påta seg et slikt arbeid eller en slik tjeneste.

Første ledd gjelder tilsvarende overfor tjenestemenn i Den internasjonale straffedomstolen.

§ 158 *Grov motarbeiding av rettsvesenet*

Grov motarbeiding av rettsvesenet straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om motarbeidingen er grov, skal det særlig legges vekt på om overtredelsen har voldt fare for noens liv eller helbred, er begått ved flere anledninger, av flere i fellesskap eller har et systematisk eller organisert preg.

Er lovbruddet begått som ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe, eller handlingen gjennomføres ved trusler om eller bruk av våpen, er straffen fengsel i minst 1 år.

§ 159 *Grovt uaktsom motarbeiding av rettsvesenet*

Grovt uaktsom motarbeiding av rettsvesenet straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 160 *Bevispåvirkning og unndragning fra strafforfølgning mv.*

Den som motarbeider en offentlig undersøkelse av et lovbrudd ved å bidra til at gjenstander som kan ha betyd-

ning som bevis tilintetgjøres, fjernes, ødelegges, endres, plantes eller fabrikeres, eller på annen måte utsletter sporene etter handlingen, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

På samme måte straffes den som medvirker til at noen unndras fra strafforfølgning ved flukt, for eksempel ved å holde ham skjult eller ved å utgi ham for å være en annen person.

Straff etter første ledd kommer ikke til anvendelse på den som søker å unndra seg selv fra strafforfølgning. Straff etter annet ledd kommer ikke til anvendelse på den som har unndratt noen av sine nærmeste fra strafforfølgning.

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som ulovlig setter seg i forbindelse med noen som er undergitt varetektsfengsling eller ulovlig skaffer ham gjenstander.

Første til fjerde ledd gjelder tilsvarende for strafforfølgning i en sak som hører under Den internasjonale straffedomstolen.

§ 161 Unndragning fra idømt straff mv.

Den som medvirker til at noen som er idømt frihetsstraff eller en særreaksjon, unndrar seg gjennomføringen av reaksjonen, straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

Den som unndrar seg gjennomføringen av idømt fengselsstraff, straffes med bot eller fengsel inntil 6 måneder. På samme måte straffes den som ulovlig setter seg i forbindelse med noen som er innsatt i fengsel eller ulovlig skaffer ham gjenstander.

§ 162 Brudd på identifikasjonsplikten

Den som ikke oppgir sitt navn, fødselsdato, fødselsår, stilling eller bopel til et stevnevitne, en polititjenestemann eller annen offentlig myndighet som ber om opplysningen som ledd i tjenesteutøvelsen, straffes med bot. På samme måte straffes den som oppgir uriktige slike opplysninger om seg selv eller andre.

§ 163 Brudd på meldeplikt ved dødsfall

Den som finner et lik og unnlater straks å underrette den avdødes nærmeste eller politiet, straffes med bot.

Er det grunn til mistanke om at døden er voldt ved en straffbar handling, skal politiet straks underrettes. Den som ikke underretter politiet, straffes med bot.

§ 164 Ulovlig myndighetsutøving

Den som uhjemlet utøver offentlig myndighet, eller som foretar handlinger som bare kan utøves av offentlige tjenestemenn, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

§ 165 Misbruk av offentlig uniform, kjennetegn eller tittel mv.

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som

- ved uhjemlet bruk av uniform eller på annen måte offentlig utgir seg for å ha offentlig myndighet på en slik måte at det er egnet til å skape uleilighet for noen eller svekke tilliten til den offentlige myndigheten,
- uhjemlet bruker et norsk eller utenlandsk offentlig våpen, merke eller segl eller noe som lett kan forveksles med slike, eller

- uhjemlet offentlig eller i rettsstridig øyemed bruker norsk eller utenlandsk offentlig tittel.

§ 166 Misbruk av internasjonalt kjennetegn

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som uhjemlet og rettsstridig

- offentlig bruker en anerkjent eller i innland eller utland alminnelig brukt betegnelse på en internasjonal organisasjon, eller et merke eller segl som nyttes av en internasjonal organisasjon som Norge er medlem av eller ved mellomfolkelig overenskomst har forpliktet seg til å verne mot slik bruk,
- bruker et kjennetegn eller en betegnelse som ved mellomfolkelig overenskomst som Norge er bundet av, er bestemt til bruk i samband med hjelp til sårede og syke eller vern av kulturverdier i krig, eller
- uhjemlet bruker en betegnelse, merke, segl eller kjennetegn som lett kan forveksles med noe som nevnt i bokstav a og b.

§ 167 Ulovlig yrkes- eller virksomhetsutøvelse

Den som utøver et yrke eller en virksomhet uten å ha en nødvendig offentlig tillatelse eller autorisasjon, eller uriktig utgir seg for å ha dette, straffes med bot eller fengsel inntil 6 måneder.

§ 168 Brudd på oppholds- og kontaktforbud

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som

- ved dom er forvist til eller fra bestemte deler av riket og som rettsstridig igjen oppholder seg på et sted der dette er forbudt for vedkommende, eller som på annen måte bryter kontaktforbud i medhold av straffeloven § 57, eller
- krenker forbud etter straffeprosessloven §§ 222 a eller 222 b.

§ 169 Hindring av tvangsfullbyrding

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som

- ulovlig tilintetgjør, skader, skjuler, bortfører eller avhender gods som det er tatt utlegg, hefte, arrest eller beslag i,
- bryter eller skader et segl som er anbrakt av offentlig myndighet, eller
- hindrer fullbyrdingen av en fravikelsesforretning for fast eiendom eller skip.

Hvis forholdet ikke rammes av en strengere straffebestemmelse, straffes på samme måte den som tross pålegg fra en alminnelig eller særskilt namsmyndighet forsettlig eller uaktsomt unnlater

- å foreta trekk for krav som nevnt i dekningsloven § 2-8 første ledd bokstav a til d, eller
- å betale beløp som er trukket for slike krav som nevnt i annet ledd bokstav a, slik det er bestemt.

§ 170 Krenking av rettsavgjørelse

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som

- opptrer i strid med forbud som er fastsatt av en domstol,

- b) utøver en rett som ved endelig dom er frakjent vedkommende, eller
- c) trykker opp, frembyr for salg eller utleie eller søker alminnelig utbredt innholdet av en informasjonsbærer som nevnt i § 76 når den er beslaglagt eller inndratt fordi den strider mot [straffeloven 1902] §§ 246–248, jf. § 252 eller § 390, eller som på annen måte er erklært beslaglagt eller inndratt for mindre enn 15 år siden.

§ 171 *Tjenestefeil*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som utøver eller bistår ved utøving av offentlig myndighet, og grovt bryter sin tjenesteplikt.

§ 172 *Grovt uaktsom tjenestefeil*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes grovt uaktsom tjenestefeil.

§ 173 *Misbruk av offentlig myndighet*

Med fengsel inntil 6 år straffes den som ved utøving av offentlig myndighet

- a) mot bedre vitende grovt bryter sin tjenesteplikt,
- b) bryter sin tjenesteplikt med forsett om å oppnå vinning for seg eller andre,
- c) bryter sin tjenesteplikt med alvorlig ulempe, skade eller urettmessig frihetsberøvelse som følge, eller
- d) på andre måter misbruker offentlig myndighet.

§ 174 *Tortur*

Med fengsel inntil 15 år straffes en offentlig tjenestemann som påfører en annen person skade eller alvorlig fysisk eller psykisk smerte,

- a) med forsett om å oppnå opplysninger eller en tilståelse,
- b) med forsett om å avstraffe, true, eller tvinge noen, eller
- c) på grunn av personens religion eller livssyn, hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, homofile orientering, nedsatte funksjonsevne eller kjønn.

Med offentlig tjenestemann menes i denne bestemmelsen enhver

- a) i statlig eller kommunal tjeneste, eller
- b) som er engasjert av stat eller kommune for å utføre tjeneste eller arbeid.

Det regnes også som tortur at handlinger som nevnt i første ledd begås av noen som handler etter oppfordring eller med uttrykkelig eller underforstått samtykke fra en offentlig tjenestemann.

§ 175 *Grov tortur*

Grov tortur straffes med fengsel inntil 21 år.

Ved avgjørelsen av om torturen er grov, skal det særlig legges vekt på om den har ført til tap eller fare for tap av menneskeliv.

Kapittel 20. Vern av den offentlige ro, orden og sikkerhet

§ 181 *Ordensforstyrrelse*

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som ved slagsmål, støy eller annen utilbørlig atferd forstyrrer

- a) den alminnelige fred og orden,
- b) lovlig ferdsløp,
- c) omgivelsenes nattemo, eller
- d) omgivelsene på et sted hvor han uberettiget forblir tross pålegg om å fjerne seg.

På samme måte straffes den som i selvforskyldt rus forulemper eller volder fare for andre.

§ 182 *Opptøyer*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som deltar i omfattende ordensforstyrrelser med forsett om å øve eller true med vold mot person eller skadeverk på eiendom, og som ikke etterkommer pålegg fra en offentlig myndighet om å fjerne seg fra et område.

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som har fremkalt eller ledet omfattende ordensforstyrrelser med forsett om å øve eller true med vold på person eller skadeverk på eiendom. Begår noen under opptøyene en straffbar handling som omfattes av forsett, eller en straffbar handling mot en offentlig myndighet, gjelder i stedet maksimumsstraffen i dette straffebudet hvis det kan medføre en strengere straff enn bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 183 *Oppfordring til en straffbar handling*

Den som offentlig oppfordrer noen til å iverksette en straffbar handling, straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 184 *Ordenskrekkelse av fremmed stat*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som her i riket krenker en fremmed stat ved å

- a) øve vold mot eller opptre truende eller fornærmelig overfor en representant for den, eller
- b) trenge seg inn i, gjøre skade på eller tilsmusse et område, en bygning eller et rom som brukes av en slik representant.

§ 185 *Hatefulle ytringer*

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt offentlig setter frem en diskriminerende eller hatefull ytring. Som ytring regnes også bruk av symboler.

Med diskriminerende eller hatefull ytring menes det å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av deres

- a) hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse,
- b) religion eller livssyn,
- c) homofile orientering, eller
- d) nedsatte funksjonsevne.

§ 186 *Diskriminering*

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som i ervervsmessig eller liknende virksomhet nekter en person varer eller tjenester på grunn av personens

- a) hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse,
- b) religion og livssyn,
- c) homofile orientering, eller
- d) nedsatte funksjonsevne, såfremt nektelsen ikke skyldes manglende fysisk tilrettelegging.

På samme måte straffes den som av en slik grunn nekter en person adgang til en offentlig forestilling, oppvisning eller annen sammenkomst på de vilkår som gjelder for andre.

§ 187 *Falsk alarm*

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som ved en uriktig melding, et ugrunnet rop om hjelp, misbruk av nødsignal eller liknende forsettlig eller grovt uaktsomt volder

- a) utrykning av politi, brannvesen, ambulanse, lege eller forsvaret,
- b) utrykning som skjer etter anmodning fra en hovedredningssentral eller lokal redningssentral,
- c) sammenstimling av eller skrekk blant et større antall mennesker.

På samme måte straffes den som gir falske opplysninger som er skikket til å fremkalle frykt for noens liv eller helse eller forstyrre den alminnelige ro og orden.

§ 188 *Uforsiktig omgang med skytevåpen eller eksplosiver*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som fremstiller, tilvirker, bruker, behandler eller oppbevarer skytevåpen, ammunisjon, sprengstoff eller et annet eksplosjonsfarlig stoff på en uforsiktig måte som er egnet til å volde fare for andres liv eller helse.

§ 189 *Ulovlig bevæpning på offentlig sted*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som på et offentlig sted forsettlig eller grovt uaktsomt har med

- a) skytevåpen,
- b) luft- og fjærvåpen,
- c) våpenetterligninger som lett kan forveksles med skytevåpen, eller
- d) skytevåpen som etter våpenloven 9. juni 1961 nr. 1 § 1 annet ledd er gjort varig ubrukbart.

På samme måte straffes den som på et offentlig sted bærer kniv eller lignende skarpt redskap som er egnet til å påføre noen en legemskrenkelse.

Forbudet i første og annet ledd gjelder ikke skytevåpen, kniv eller annet redskap som brukes til, bæres eller medbringes i forbindelse med arbeid, friluftsliv eller et annet aktverdige formål.

§ 190 *Ulovlig befatning med skytevåpen eller eksplosiver*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt, og gjentatt eller på en graverende måte, overtrer bestemmelsene om ulovlig innføring, avhendelse, erverv eller besittelse av våpen i våpenloven 9. juni 1961 nr. 1.

På samme måte straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt, og gjentatt eller på en graverende måte, overtrer bestemmelsene om ulovlig overlatelse, tilvirkning, erverv eller innføring i forskrift 26. juni 2002 nr. 922 om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff, gitt i medhold av brann- og eksplosjonsvernloven 14. juni 2002 nr. 20.

§ 191 *Grov ulovlig befatning med skytevåpen eller eksplosiver*

Grov ulovlig befatning med skytevåpen, ammunisjon, sprengstoff eller annet eksplosjonsfarlig stoff, straffes med bot eller fengsel inntil 6 år.

Ved avgjørelsen av om befatningen er grov, skal det særlig legges vekt på

- a) hvilken type og hvor stort omfang overtredelsen gjelder,
- b) om den av andre grunner er særlig farlig eller samfunnsskadelig, og
- c) om den inngår i forberedelsen til en straffbar handling.

§ 192 *Anslag mot infrastrukturen*

Med fengsel inntil 10 år straffes den som volder omfattende forstyrrelse i den offentlige forvaltning eller i samfunnslivet for øvrig ved å ødelegge, skade eller sette ut av virksomhet

- a) en informasjonssamling, eller
- b) et anlegg for energiforsyning, kringkasting, elektronisk kommunikasjon eller samferdsel.

§ 193 *Forbund om anslag mot infrastrukturen*

Med fengsel inntil 6 år straffes den som inngår forbund med noen om å begå en straffbar handling som nevnt i § 192.

§ 194 *Forstyrrelse av den sikre drift av jernbane og buss*

Med fengsel inntil 6 år straffes den som ved vold, materiell ødeleggelse, meddelelse av feilaktig informasjon eller på annen måte forstyrrer den sikre drift av jernbane eller buss, og herved volder fare for tap av menneskeliv eller betydelig skade på legeme, eiendom eller miljø.

§ 195 *Likskjending*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som

- a) mishandler et lik,
- b) uberettiget fjerner et lik fra en annens varetekt, eller
- c) uten hjemmel graver opp eller borttar et begravd lik.

Den som borttar et lik eller en gjenstand fra et lik, en grav eller et gravminne med forsett om vinning, straffes etter kapittel 27 uten hensyn til om liket eller gjenstanden er i noens eie.

§ 196 *Plikt til å avverge et straffbart forhold*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som unnlater gjennom anmeldelse eller på annen måte å søke å avverge en straffbar handling eller følgene av den, på et tidspunkt da dette fortsatt er mulig og det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen er eller vil bli begått. Avvergingsplikten gjelder straffbare handlinger som nevnt i

- a) §§ 111, 113, 115, 117, 119, 121, 123, 128, 129, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 192, 193, 194 *[eller straffebudene om grov uriktig anklage, forgiftning, grov frihetsberøvelse og forbund om det, slaveri, grov*

legemsskade, drap og forbund om det, hensettelse i hjelpeløs tilstand, voldtekt, seksuell omgang med barn under 14 år, incest, mordbrann og forbund om det, ran og forbund om det],

- b) militær straffelov §§ 50, 52 eller 96, eller
- c) lov om forsvarshemmeligheter §§ 1, 2, 3 eller 4,

Ved overtredelse av §§ [incest og seksuell omgang med andre nærstående] gjelder avvergingsplikten bare når den fornærmede er under 16 år.

Brudd på avvergingsplikten straffes ikke når

- a) handlingen det er tale om å avverge ikke har kommet så langt som til straffbart forsøk, jf. § 16, eller
- b) plikten ikke kunne oppfylles uten å utsette ham selv, hans nærmeste eller noen uskyldig for siktelse eller tiltale eller fare for liv, helse eller velferd.

§ 197 Unnlatt varsling om funn av bortkommet barn mv.

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som etter å ha funnet et bortkommet eller forlatt barn, eller tatt til seg et barn som har gått seg vill, unnlater snarest mulig å varsle barnets foresatte eller politiet.

§ 198 Forbund om alvorlig organisert kriminalitet

Den som inngår forbund med noen om å begå en handling som kan straffes med fengsel i minst 3 år, og som skal begås som ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe, straffes med fengsel inntil 3 år med mindre forholdet går inn under en strengere straffebestemmelse. Forhøyelse av maksimumsstraffen ved gjentakelse eller sammenstøt av lovbrudd kommer ikke i betraktning.

Med organisert kriminell gruppe menes en organisert gruppe på tre eller flere personer som har som hovedformål å begå en handling som kan straffes med fengsel i minst 3 år, eller hvor en vesentlig del av virksomheten består i å begå slike handlinger.

I straffeloven 2005 tredje del gjøres følgende endringer:

§ 101 i lov 20. mai 2005 nr. 28 blir § 401, og skal lyde slik:

§ 401 Ikraftsetting

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette forskjellige bestemmelser i loven i kraft til ulik tid.

Fra samme tid som loven kapittel 16 settes i kraft, gjelder lov 20. mai 2005 nr. 28 første del for bestemmelsene i kapittel 16. Almindelig borgerlig Straffelov 22. mai 1902 nr. 10 første del gjelder ikke for forbrytelsene i kapittel 16.

Fra den tid kapittel 16 tar til å gjelde, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Militær straffelov 22. mai 1902 nr. 13 § 107 oppheves.
2. Lov 13. desember 1946 nr. 14 om straff for utlendske krigsbrottsmenn oppheves.
3. I lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbrøyttere mv. skal § 9 annet punktum lyde:

Utlevering kan likevel skje dersom siktelsen, tiltalen eller domfellingens gjelder folkemord, forbrytelse mot men-

neskeheten eller krigsforbrytelse og har en strafferamme på 15 år eller mer.

De delene av § 102 i lov 20. mai 2005 nr. 28 som ikke allerede er satt i kraft, blir § 402, og skal lyde slik:

§ 402 Endringer i andre lover

Med virkning fra den tid hele straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 settes i kraft, gjøres følgende endringer i annen lovgivning:

1. I militær straffelov 22. mai 1902 nr. 13 gjøres følgende endringer:
§§ 80–86 og §§ 90–94 a oppheves.
2. Lov 18. august 1914 nr. 3 om forsvarshemmeligheter oppheves.
3. I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene gjøres følgende endring:
§ 234 fjerde ledd oppheves.
4. I lov 9. juni 1961 nr. 1 om skytevåpen og ammunisjon (våpenloven) gjøres følgende endringer:
§ 27 b annet og tredje ledd oppheves.
§ 33 første ledd annet punktum og annet ledd oppheves.
§ 33 tredje ledd blir nytt annet ledd.
5. I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 40 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Det skal opplyses i domsgrunnene om hvorvidt straffeloven § 78 bokstav f er anvendt, og det bør angis hvilken betydning tilståelsen har hatt for straffutmålingen.

Ny § 43 a skal lyde:

Når en dom blir lest opp eller forkynt, skal den domfelte gjøres kjent med

- a) hva dommen går ut på,
- b) eventuelle vilkår for dommen, og
- c) mulige følger av brudd på vilkårene, herunder følger av at den domfelte begår en ny straffbar handling før utløpet av en prøve- eller gjennomføringstid.

Dommeren kan gi advarsel og formaning, eventuelt i et særskilt rettsmøte.

Hvis den domfelte skal følges opp av kriminalomsorgen, og kriminalomsorgen ikke var til stede da dommen ble avsagt, underretter påtalemyndigheten straks kriminalomsorgen om dommen.

§ 51 første ledd nytt annet punktum:

Reises ny sak om et krav som er avgjort ved rettskraftig dom, skal retten avvise saken av eget tiltak. Det samme gjelder i tilfeller som nevnt i straffeloven § 8.

§ 51 annet ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Inndragningssak etter dette ledd kan bare fremmes dersom tiltalte varsles om at slik sak vil bli fremmet senest når hovedforhandlingen i straffesaken starter, før tilståelsesdom avses eller før forelegg vedtas. Straffedommens avgjørelse av skyldspørsmålet legges opprøvd til grunn i den senere inndragningssaken i den utstrekning den er avgjørende for spørsmålet om inndragning.

Ny § 62 a skal lyde:

Den offentlige påtalemyndighet skal påtale straffbare handlinger når ikke annet er bestemt ved lov.

For overtredelse av straffebud med en strafferamme på fengsel i 2 år eller lavere kan påtale unnlates hvis ikke allmenne hensyn tilsier påtale. Ved vurderingen av om allmenne hensyn foreligger, legges det blant annet vekt på overtredelsens grovhet, hensynet til den alminnelig lovlydighet og om den fornærmede, en annen som har lidt skade ved overtredelsen, eller vedkommende berørte myndighet ønsker påtale.

§ 65 nytt nr. 4 skal lyde:

sak mot utlending som ikke er bosatt i Norge, jf. straffeloven § 5 tredje ledd. Dette gjelder likevel ikke når strafforfølgning her i landet finner sted i samsvar med overenskomst med fremmed stat om overføring av straffesaker.

§ 68 sjette ledd skal lyde:

Anke over tingrettens avgjørelse i sak etter straffeloven § 52 første ledd bokstav a, treffes av myndighet som nevnt i lov om straffegjennomføring § 58 annet ledd. Anke over lagmannsrettens dom i sak som nevnt i første punktum, beslutes av statsadvokaten. § 310 tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 69 skal lyde:

Selv om straffskyld anses bevist, kan påtalemyndigheten når helt særlige grunner tilsier det, unnlate å påtale handlingen.

Påtaleunntatelse kan gis på vilkår av at siktede i prøvetiden ikke gjør seg skyldig i noen ny straffbar handling. Prøvetiden er 2 år fra den dag det blir besluttet å unnlate påtale, men ikke lenger enn foreldelsesfristen for adgangen til å reise straffesak for handlingen.

Påtaleunntatelse kan også gis på vilkår som nevnt i straffeloven §§ 35, 36 og 37 bokstavene a til i. Gir siktedes forhold grunn til det, kan påtalemyndigheten i prøvetiden oppheve eller endre fastsatte vilkår og sette nye vilkår. Den siktede skal så vidt mulig få uttale seg om vilkårene før de fastsettes.

§ 76 femte ledd skal lyde:

Ved rettsmøter i tingretten og lagmannsretten om fullbyrding av subsidiær fengselsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav a eller av reststraff etter prøveløslatelse etter straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd, kan tilsatte i kriminalomsorgen møte. Bestemmelser om påtalemyndighetens rettigheter og plikter gjelder tilsvarende.

§ 98 nytt fjerde ledd skal lyde:

Bestemmelsene om rett til forsvarer i paragrafen her gjelder tilsvarende i saker om pågrepelse eller varetektsfengsling etter § 173 a, jf. § 184 annet ledd.

§ 100 b nytt annet ledd skal lyde:

Første ledd gjelder tilsvarende når en sak om kontaktforbud i eget hjem, jf. straffeloven § 57 tredje ledd, bringes inn for retten.

Ny § 100 c skal lyde:

Med mindre retten på grunnlag av sakens art og forholdene ellers finner det ubetenkelig at den domfelte er uten forsvarer, skal den oppnevne offentlig forsvarer når det er spørsmål om å fastsette eller fullbyrde ubetinget frihetsstraff i mer enn 6 måneder etter brudd på vilkårene for

- straffutmålingsutsettelse, jf. straffeloven § 60 tredje ledd, jf. § 39 annet ledd,
- fullbyrdingsutsettelse, jf. straffeloven § 39 annet ledd,
- løslatelse på prøve fra fengselsstraff, jf. straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd,
- løslatelse på prøve fra forvaring, jf. straffeloven § 46 første ledd, eller
- samfunnsstraff, jf. straffeloven § 52 første ledd bokstav a.

Er det aktuelt å fastsette eller fullbyrde en mildere straff, kan retten oppnevne offentlig forsvarer for den domfelte når særlige grunner taler for det.

Den domfelte skal ha offentlig forsvarer i saker om opphevelse eller endring av vilkår for prøveløslatelse fra forvaring etter straffeloven § 45 femte ledd. I andre saker om endring av vilkår eller forlengelse av prøvetid, jf. straffeloven §§ 39 første ledd, 45 fjerde ledd og 60 tredje ledd, kan retten oppnevne offentlig forsvarer for den domfelte når særlige grunner taler for det.

§ 107 a første og annet ledd skal lyde:

I saker om overtredelse av straffeloven §§ 192–197, 199, 200 tredje ledd, § 342 første ledd bokstav b, jf. § 57 og § 342 første ledd bokstav c, jf. straffeprosessloven § 222 a, har fornærmede rett til hjelp fra advokat dersom fornærmede ønsker det. I andre saker kan retten på begjæring oppnevne advokat for fornærmede hvis det er grunn til å tro at fornærmede som følge av handlingen får betydelig skade på legeme eller helbred og det anses å være behov for advokat.

Når en sak om besøksforbud i eget hjem, jf. § 222 a annet ledd annet punktum, eller kontaktforbud i eget hjem, jf. straffeloven § 57 tredje ledd, bringes inn for retten, har den som forbudet skal beskytte, rett til advokat. Reglene i kapitlet her gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 173 a skal lyde:

Den som med skjellig grunn mistenkes for vilkårsbrudd som nevnt i straffeloven §§ 39 annet ledd, 46 første ledd eller 52 første ledd bokstav a, jf. straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd annet punktum, kan pågripes når:

- det er grunn til å frykte for at han vil unndra seg fullbyrdingen av straff eller andre forholdsregler,
- det antas påkrevd for å hindre nye vilkårsbrudd, eller
- han selv begjærer det av grunner som finnes fyllestgjørende.

§ 184 annet ledd skal lyde:

Fengsling kan beslutes dersom vilkårene etter §§ 171, 172, 173 annet ledd eller 173 a er oppfylt og formålet ikke kan oppnås ved tiltak etter § 188. Reglene i § 174 gjelder

tilsvarende. Kjennelsen skal angi lovhjemmelen, kortfattet nevne hvorfor det antas å foreligge skjellig grunn til mistanke, og for øvrig gjøre rede for grunnen til fengslingen. Det skal også gå frem av kjennelsen at fengslingen ikke er et uforholdsmessig inngrep.

Ny § 214 a skal lyde:

Påtalemyndigheten kan beslutte inndratt beslaglagte gjenstander som er egnet til bruk ved legemskrenkelse, og beslaglagte etterlikninger av våpen dersom gjenstandene kan inndras etter straffeloven §§ 69 første ledd bokstav c eller 70 første ledd annet punktum. Beslutningen skal være skriftlig og begrunnet. Når påtalemyndigheten utferdiger forelegg, begjærer saken pådømt ved tilståelsesdom eller reiser tiltale med påstand om straff, skal inndragningskravet likevel tas med i saken.

Eieren eller besitteren av en beslaglagt ting skal så vidt mulig gis skriftlig underretning om påtalemyndighetens beslutning om inndragning ved kopi av beslutningen, med mindre tingen er av ubetydelig verdi. Saken kan kreves forelagt for retten innen 1 måned etter at underretningen er kommet frem. Har underretning ikke vært gitt, er fristen for å kreve saken inn for retten 6 måneder fra beslaget ble foretatt. Et krav som er fremsatt etter at fristen er utløpt, kan likevel tas til følge når oversittelsen ikke bør legges den til last som har fremsatt kravet, eller når særlige omstendigheter ellers tilsier det.

Ny § 214 b skal lyde:

Påtalemyndigheten kan beslutte inndragning av en beslaglagt ting dersom inndragning kan skje etter straffeloven § 74 og verken eieren, lovbrøtteren eller besitteren er kjent. Beslutningen skal være skriftlig og begrunnet. Eieren eller besitteren kan kreve saken forelagt for retten innen 6 måneder etter at vedtak om inndragning er fattet.

§ 255 skal lyde:

Finner påtalemyndigheten at en sak bør avgjøres med bot, inndragning eller rettighetstap, kan den utferdige forelegg i stedet for å reise tiltale. Reaksjoner som nevnt i § 2 nr. 4 kan også avgjøres ved forelegg og kan også ilegges sammen med reaksjoner som nevnt i første punktum.

Rettighetstap som avgjøres ved forelegg, kan bare gjelde for inntil 3 år og kan ikke gjelde tap av stilling, retten til å inneha stilling eller tap av retten til å utøve næringsvirksomhet, med unntak for binæring.

§ 256 første ledd nr. 4 og nytt annet ledd skal lyde:

4) fastsetting av den bot og i tilfelle den inndragning og det rettighetstap som kreves,

Dersom den siktede har vært berøvet friheten i anledning av saken, og det ved fastsettingen av boten ikke er gitt fullt fradrag for frihetsberøvelsen, jf. straffeloven § 83 annet ledd, skal det anmerkes i forelegget hvor mange dager som har kommet til fradrag.

Nåværende annet ledd i § 256 blir nytt tredje ledd.

§ 332 tredje ledd skal lyde:

Paragrafen her gjelder ikke for saker som etter kapittel 24 skal behandles med lagrette, og heller ikke for anke over saker som nevnt i straffeloven § 52 første ledd bokstav a.

§ 333 sjette ledd skal lyde:

Paragrafen her gjelder ikke for anke over saker som nevnt i straffeloven § 52 første ledd bokstav a.

§ 455 første ledd fjerde punktum skal lyde:

For dom som beslutter å fullbyrde subsidær fengselsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav a, treffes vedtak om fullbyrding av myndighet som nevnt i lov om straffegjennomføring § 58 annet ledd.

§ 456 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Bot som ikke betales eller lar seg inndrive ved lønnstrekk eller annen tvangsfullbyrding, skal fullbyrdes ved soning av den subsidiære fengselsstraffen når den botlagte har evne til å betale boten eller allmenne hensyn tilsier det.

6. I lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. skal § 10-3 lyde:

Dersom vilkårene for inndragning etter straffeloven er oppfylt, kan påtalemyndigheten beslutte at brennevin og gjærende eller gjæret udestillert væske tilintetgjøres. Det samme gjelder annen alkoholholdig drikk når den er skjennet i glass eller finnes i opptrukket flaske. Beslutning om inndragning av lovlig tilvirket brennevin skal være skriftlig og begrunnet. Eieren eller besitteren skal så vidt mulig underrettes om påtalemyndighetens beslutning ved kopi av beslutningen og kan kreve saken forelagt for retten innen 1 måned etter at beslaget ble foretatt.

7. I lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler gjøres følgende endringer:

§ 32 nytt første ledd skal lyde:

Dersom vilkårene for inndragning etter straffeloven er oppfylt, kan påtalemyndigheten beslutte at beslaglagte stoffer som er oppført på narkotikalistene, inndras. Beslutningen skal være skriftlig og begrunnet. Eieren eller besitteren skal så vidt mulig underrettes om påtalemyndighetens beslutning og kan kreve saken forelagt for retten innen 1 måned etter at beslaget ble foretatt.

Nåværende første og annet ledd blir nye annet og tredje ledd.

8. I lov 6. mai 1994 nr. 10 om gjennomføring av Konvensjonen om forbod mot utvikling, produksjon, lagring og bruk av kjemiske våpen samt øydelegging av dei gjøres følgende endring:

§ 5 første punktum skal lyde:

Den som bryt denne lova eller føresegner som er gjevne med heimel i lova, vert straffa med bot eller fengsel i opptil fem år *dersom handlinga ikkje vert ramma av strengare strafføresegner som til dømes straffelova §§ 107 og 142.*

9. I lov 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven) gjøres følgende endringer:

Overskriften til kapittel 5 skal lyde:

Kapittel 5. Objektsikkerhet mv.

Ny § 18 a skal lyde:

Kongen kan av forsvarshensyn forby uvedkommende adgang til

- a) forsvarsbygg og -anlegg hvor gjenstander av interesse for rikets forsvar fremstilles, istandsettes eller oppbevares,
- b) bestemt angivne områder, og
- c) å overvære militære øvelser eller forsøk.

§ 31 fjerde ledd skal lyde:

Den som forsettlig overtrer forbud med hjemmel i § 18 a straffes med bot eller fengsel inntil 1 år, hvis ikke forholdet går inn under en strengere straffebestemmelse.

10. I straffegjennomføringsloven 18. mai 2001 nr. 21 gjøres følgende endringer:

§ 40 sjuende ledd oppheves.

§ 44 annet ledd skal lyde:

Hvis den prøveløslatte etter at kriminalomsorgen har holdt innskjerpingssamtale eller fastsatt vilkår etter første ledd, på nytt bryter vilkår, kan regionalt nivå bringe saken inn for tingretten med begjæring om gjeninnsettelse i fengsel for hel eller delvis fullbyrding av reststraffen. Bestemmelsene om omgjøring av dom på samfunnsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav a gis tilsvarende anvendelse på saker om gjeninnsettelse for fullbyrdelse av reststraff etter prøveløslatelse.

§ 45 skal lyde:

Begår den prøveløslatte en ny straffbar handling i prøvetiden, gjelder bestemmelsene om omgjøring av dom på samfunnsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav b tilsvarende. Det er likevel tilstrekkelig om tiltale blir reist eller saken blir begjært pådømt innen 6 måneder etter at prøvetiden gikk ut.

Dersom den prøveløslatte er siktet for en straffbar handling som kan føre til gjeninnsettelse for fullbyrdelse av reststraffen etter straffeloven § 52 første ledd bokstav b, kan gjennomføringen av straffen avbrytes.

§ 53 første ledd skal lyde:

De idømte timene samfunnsstraff etter straffeloven § 49 første ledd bokstav a skal gå ut på

- a) samfunnsnyttig tjeneste,
- b) program, eller
- c) andre tiltak som er egnet til å motvirke ny kriminalitet.

§ 54 første ledd bokstav d skal lyde:

overholde vilkårene som domstolen har fastsatt etter straffeloven § 50, og

§ 54 tredje ledd skal lyde:

Den domfelte skal ikke begå en ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden.

§ 56 første ledd første punktum skal lyde:

Hvis retten har satt vilkår etter straffeloven § 50 eller kriminalomsorgen etter § 55 eller § 58 første ledd har forbudt den domfelte å bruke berusende eller bedøvende midler, skal kriminalomsorgen undersøke om vilkåret eller forbudet blir overholdt.

§ 58 annet ledd skal lyde:

Hvis den domfelte etter at kriminalomsorgen har holdt innskjerpingssamtale eller fastsatt vilkår etter første ledd, på nytt bryter kravene eller vilkår fastsatt etter første ledd bokstav a til d, bør regionalt nivå bringe saken inn for retten med begjæring om at den subsidiære fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av straffeloven § 52 første ledd bokstav a.

§ 59 skal lyde:

Begår den domfelte en ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden, kan påtalemyndigheten bringe saken inn for retten med begjæring om at den subsidiære fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av straffeloven § 52 første ledd bokstav b.

Dersom den domfelte er siktet for en straffbar handling som kan føre til fullbyrding av den subsidiære fengselsstraffen etter straffeloven § 52 første ledd bokstav b, kan gjennomføringen av straffen avbrytes. Når påtalemyndigheten beslutter å bringe saken inn for retten, avbrytes gjennomføringen av straffen fra det tidspunkt begjæringen er oversendt retten.

11. I lov 15. juni 2001 nr. 65 om gjennomføring i norsk rett av Den internasjonale straffedomstols vedtekter 17. juli 1998 (Roma-vedtektene) oppheves § 12 annet ledd. Tredje ledd blir nytt annet ledd.

12. I lov 13. april 2007 nr. 14 oppheves del IV og V annet punktum.

II

Loven trer i kraft straks.

Presidenten: Framstegspartiet har varslet at dei, no som forslaga deira har falle, vil støtte innstillinga subsidiært på desse punkta.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Votering:

Sak nr. 2

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Referat

Presidenten: Lovvedtaket vil bli å sende Lagtinget.

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat. Ber nokon om ordet i samsvar med § 37 a i forretningsordenen før møtet sluttar? – Møtet er slutt.

Møtet slutt kl. 20.10.
